

เอกสาร
สรุปเนื้อหา
ที่ต้องรู้

รายวิชา เศรษฐกิจพอเพียง

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ทช21001)

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 17/2559

เอกสารสรุปเนื้อหาที่ต้องรู้

รายวิชาเศรษฐกัจพอเพียง

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รหัส ทช21001

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ห้ามจำหน่าย

หนังสือเรียนนี้จัดพิมพ์ด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

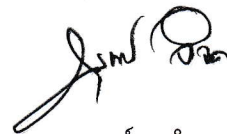
ลิขสิทธิ์เป็นของสำนักงาน กศน.สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับการศึกษา สำนักงาน กศน. ในฐานะผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไปที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว และเพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน กศน. หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้สูงขึ้น สำนักงาน กศน. จึงได้จัดทำสรุปเนื้อหา ที่ต้องรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อได้สะดวก รวดเร็ว อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดีขึ้น

สรุปเนื้อหาที่ต้องรู้ มีเนื้อหาจากการนำหนังสือเรียนของสำนักงาน กศน. มาสรุปเนื้อหา ประเด็นสำคัญที่สอดคล้องตามผังการออกข้อสอบในแต่ละรายวิชาของสำนักงาน กศน. สำหรับ เอกสารสรุปเนื้อหาที่ต้องรู้นี้ สำนักงาน กศน. ได้จัดทำรายวิชาบังคับ ทั้งสิ้น 5 สาขา รวม 42 รายวิชา ทั้งนี้ สำนักงาน กศน. ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา ครูผู้สอน และ ผู้เกี่ยวข้อง มาสรุปเนื้อหาที่ต้องรู้ ในรายวิชาดังกล่าว

สำนักงาน กศน. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์กับผู้เรียน กศน. หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามสมควร จึงขอขอบคุณ สถาบัน กศน. ภาคทุกภาค สถาบันการศึกษาทางไกล ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง มา ณ โอกาสนี้

(นายสุรพงษ์ จำจด)

เลขาธิการ กศน.

สิงหาคม 2559

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
คำแนะนำการใช้เอกสารสรุปเนื้อหาที่ต้องรู้	
บทที่ 1 ความเป็นมา ความหมาย หลักการแนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1	
เรื่องที่ 1 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1
เรื่องที่ 2 ความหมาย และหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	7
บทที่ 2 การประกอบอาชีพอย่างพอเพียง 15	
เรื่องที่ 1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ ของตนเอง ครอบครัว ชุมชน	15
เรื่องที่ 2 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประกอบอาชีพ	17
บทที่ 3 การวางแผนประกอบอาชีพแบบพอเพียง 21	
เรื่องที่ 1 การวางแผนการประกอบอาชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	21
เรื่องที่ 2 โครงการและแผนงานประกอบอาชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	29
เรื่องที่ 3 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นฐาน ในการประกอบอาชีพ	35
เรื่องที่ 4 คุณธรรมในการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	38
บทที่ 4 สร้างเครือข่ายดำเนินชีวิตแบบพอเพียง 43	
เรื่องที่ 1 การส่งเสริม เผยแพร่ ขยายผลงานการปฏิบัติตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคล ชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จ	43
เรื่องที่ 2 การสร้างเครือข่ายการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต และกระบวนการขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	48
กิจกรรมท้ายเล่ม	64
บรรณานุกรม	65
คณะผู้จัดทำ	67

คำแนะนำการใช้เอกสารสรุปเนื้อหาที่ต้องรู้

หนังสือเรียนสรุปเนื้อหารายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ทช 21001 ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น เป็นการสรุปเนื้อหาจากหนังสือเรียนสาระทักษะการดำเนินชีวิตที่จัดทำขึ้น สำหรับ
ผู้เรียนที่เป็นนักศึกษานอกระบบ

ในการศึกษาหนังสือสรุปเนื้อหา รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาโครงสร้างรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง สาระทักษะการดำเนินชีวิต ทช 21001
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2554) ให้เข้าใจก่อน
2. ศึกษารายละเอียดเนื้อหาของแต่ละบทอย่างเพื่อความเข้าใจอย่างชัดเจนจนครบ
4 บท
3. หากต้องการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจากตำรา หนังสือเรียนที่มีอยู่ตามห้องสมุดหรือ
ร้านจำหน่ายหนังสือเรียนหรือครูผู้สอน

บทที่ 1

ความเป็นมา ความหมาย หลักการแนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เรื่องที่ 1 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงความเป็นมาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 มีใจความว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อนโดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริม ความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” และนับจากนั้นเป็นต้นมาพระองค์ได้ทรงเน้นย้ำถึงแนวทางการพัฒนาหลักแนวคิดพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองที่ดี ตลอดจนทรงเตือนสติพวงชนชาวไทยไม่ให้ประมาท มีความตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ต้องถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ นับว่าเป็นบทเรียนของการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ได้คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพของประเทศ หรือความพร้อมของคนและระบบและอีกส่วนหนึ่งนั้น การหวังพึ่งพิงจากต่างประเทศมากเกินไปทั้งในด้านความรู้ เงินลงทุน หรือตลาด โดยไม่ได้เตรียมสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มีความมั่นคงและเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันแปรเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในและภายนอก บทเรียนจากการพัฒนาที่ผ่านมาทำให้ประชาชนคนไทยทุกระดับในทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม นักวิชาการ หันกลับมาทบทวนแนวทางการพัฒนาและการดำเนินชีวิตของคนในชาติ แล้วมุ่งให้ความสำคัญกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องการพัฒนาและการดำเนินชีวิตแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาค้นคว้าพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในเชิงกรอบแนวคิดทางทฤษฎีและใช้เป็นแนวในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่างๆ มาร่วมกันพิจารณา กลั่นกรอง พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยในโอกาสต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว สรุปเป็นนิยามความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้บัญญัติเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับและทุกภาคส่วนของสังคมมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิต อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ประชาชนมีความเป็นอยู่ร่มเย็นเป็นสุข สังคมมีความเข้มแข็ง และประเทศชาติมีความมั่นคง

หลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พัฒนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้พสกนิกรชาวไทยได้เข้าถึงทางสายกลางของชีวิตและเพื่อคงไว้ซึ่งทฤษฎีของการพัฒนาที่ยั่งยืน ทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตซึ่งอยู่ระหว่างสังคมระดับท้องถิ่นและตลาดระดับสากล จุดเด่นของแนวปรัชญานี้คือแนวทางที่สมดุล โดยใช้หลักธรรมชาติที่เป็นเหตุเป็นผลอย่างเชื่อมโยง พัฒนาให้ทันสมัย และก้าวสู่ความเป็นสากลได้ โดยปราศจากการต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2540 เมื่อปีที่ประเทศไทยต้องการรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อที่จะยืนหยัดในการพึ่งตนเองและพัฒนานโยบายที่สำคัญเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยการสร้างแนวคิดเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ ซึ่งคนไทยจะสามารถเลี้ยงชีพโดยอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงและการนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ก็ได้ผ่านการทดลองในพระตำหนักสวนจิตรลดาและโครงการในภูมิภาคต่าง ๆ หลายโครงการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริว่า มันไม่ได้มีความจำเป็นที่เราจะกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIC) พระองค์ได้ทรงอธิบายว่า ความพอเพียงและการพึ่งตนเอง คือทางสายกลางที่จะป้องกันการเปลี่ยนแปลงความไม่มั่นคงของประเทศได้ และการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเชื่อว่าจะสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมของชุมชนให้ดีขึ้น โดยมีปัจจัย 2 อย่าง คือ

1. การผลิตจะต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างปริมาณผลผลิตและการบริโภค
 2. ชุมชนจะต้องมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรของตนเองอย่างครบวงจร
 ผลที่เกิดขึ้น คือ

1. เศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถที่จะคงไว้ซึ่งขนาดของประชากรที่ได้สัดส่วน
2. ใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม
3. รักษาความสมดุลของระบบนิเวศ และปราศจากการแทรกแซงจากปัจจัยภายนอก

ปัจจุบันแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้มีการนำไปใช้เป็นนโยบายของรัฐบาล และปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 (1) ว่า “การบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ”

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการพิจารณา 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยที่นำประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนียามความพอเพียง ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้

- 3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป

โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การจะทำอะไรต้องมีความพอดี พอเหมาะ พอควร ต่อความจำเป็น เหมาะสมกับฐานะของตนเอง สภาวะสังคมแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น

และไม่น้อยเกินไปจนกระทั่งไม่เพียงพอที่จะดำเนินการได้ ซึ่งการตัดสินใจในระดับพอประมาณนั้นจะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบในการวางแผนและตัดสินใจอย่างมีคุณธรรมด้วย เช่น ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ ครอบคลุมพื้นฐานของความถูกต้อง ความเป็นจริง ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรมที่พึงงาม ทั้งในระยะยาว ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และส่วนรวม การคิดพิจารณาแยกแยะให้เห็นความเชื่อมโยงของเหตุ ปัจจัยต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบจะทำให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อผิดพลาดน้อย การที่จะวางแผนดำเนินการสิ่งใดอย่างสมเหตุสมผล ต้องอาศัยความรู้ ชัยนหมั่นเพียร อดทนที่จะจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ มีความรอบคอบในความคิด พิจารณาตัดสินใจ โดยใช้สติปัญญา อย่างเฉลียวฉลาดในทางที่ถูกที่ควร

3.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม⁴ เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้ทันที หรือกล่าวได้ว่าการที่จะทำอะไรอย่างไม่เสี่ยงเกินไป ไม่ประมาท คิดถึงแนวโน้มความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แล้วเตรียมตนเอง เตรียมวิธีการทำงานรองรับกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อให้การทำงานสามารถดำเนินเป็นไปได้อย่างราบรื่นและนำมาซึ่งผลประโยชน์ในระยะยาวและความสุขที่ยั่งยืน

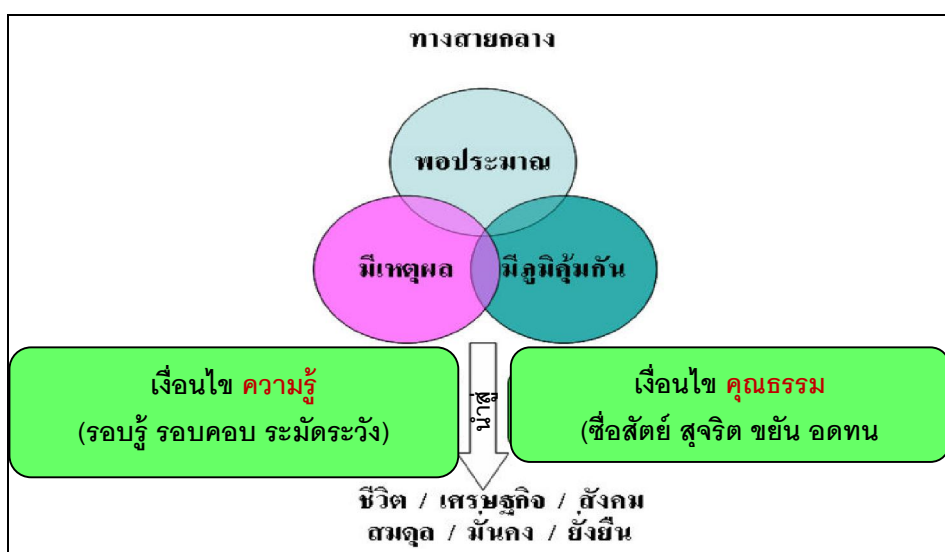
4. เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนี้

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เจื่อนไขคุณธรรม คุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานของคนในชาติ ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร รู้ผิด รู้ชอบ ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและเหมาะสม ไม่โลภและไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปันและรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

5. แนวทางการปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แผนภาพแสดงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เจื่อนไข

ระบบเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และใช้จ่ายเงินที่ได้มาอย่างพอเพียงและประหยัด ตามกำลังของเงินของบุคคลนั้น โดยหลีกเลี่ยงการกู้หนี้ ยืมสิน และถ้ามีเงินเหลือก็แบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน และอาจจะใช้จ่ายมาเพื่อปัจจัยเสริมอีกบางส่วน (ปัจจัยเสริมในที่นี้เช่น ท่องเที่ยว ความบันเทิง เป็นต้น) สาเหตุที่แนวทางการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ได้ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในขณะนี้ เพราะสภาพการดำรงชีวิตของสังคมทุนนิยมในปัจจุบันได้ถูกปลุกฝัง สร้าง หรือกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายอย่างเกินตัว ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินกว่าปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น การบริโภค

เกินตัว ความบันเทิงหลากหลายรูปแบบ ความสวย ความงามการแต่งตัวตามแฟชั่น การพนัน หรือเสี่ยงโชค เป็นต้น จนทำให้ไม่มีเงินเพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ส่งผลให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน เกิดเป็นวัฏจักรที่บุคคลหนึ่งไม่สามารถหลุดออกมาได้ ถ้าไม่เปลี่ยนแนวทางในการดำรงชีวิต

13 นักคิดระดับโลกเห็นด้วยกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และมีการนำเสนอบทความ บทสัมภาษณ์เป็นการยื่นข้อเสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่โลก เช่น

ศ.ดร.วูล์ฟกัง ซัคส์ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมคนสำคัญของประเทศเยอรมนี สนใจการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นที่รู้จักในเยอรมนี

ศ.ดร.อมาตยา เซน ศาสตราจารย์ชาวอินเดีย เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ ปี 1998 มองว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการใช้สิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ และใช้โอกาสให้พอเพียงกับชีวิตที่ดี ซึ่งไม่ได้หมายถึงความไม่ต้องการ แต่ต้องรู้จักใช้ชีวิตให้ดีพออย่าให้ความสำคัญกับเรื่องของรายได้และความร่ำรวยแต่ให้มองที่คุณค่าของชีวิตมนุษย์

นายจิมมี ทินเลย์ กษัตริย์แห่งประเทศภูฏานให้ทรงทราบว่า หากประเทศไทยกำหนดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นวาระระดับชาติ และดำเนินตามแนวทางนี้อย่างจริงจัง “ผมว่าประเทศไทยสามารถสร้างโลกใบใหม่จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสร้างชีวิตที่ยั่งยืน และสุดท้ายจะไม่หยุดเพียงแค่นี้ในประเทศ แต่จะเป็นหลักการและแนวปฏิบัติของโลก ซึ่งหากทำได้สำเร็จไทยก็คือผู้นำ”

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ได้รับการเชิดชูสูงสุดจากองค์การสหประชาชาติ (UN) โดยนายโคฟี อันนัน ในฐานะเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล The Human Development Lifetime Achievement Award แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 และได้มีปาฐกถาถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ และสามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองสู่หมู่บ้าน และสู่เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด นาย Hakan Bjorkman รักษาการผู้อำนวยการ UNDP ในประเทศไทยกล่าวเชิดชูปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ UNDP นั้นตระหนักถึงวิสัยทัศน์และแนวคิดในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยที่องค์การสหประชาชาติได้สนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิก 166 ประเทศ ยึดเป็นแนวทางสู่การพัฒนา ประเทศแบบยั่งยืน

เรื่องที่ 2 ความหมาย และหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เป็นแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กรทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับประเทศ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองโดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวังควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและร่วมมือปรองดองกันในสังคมซึ่งนำไปสู่ความสามัคคีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้น คือการมุ่งเน้นให้ยึดวิถีชีวิตไทย โดยหันกลับมายึดเส้นทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ในการดำเนินชีวิตให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2547:2-3)

1. **ด้านจิตใจ** ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม ซื่อสัตย์สุจริต เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งดังกระแสพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับการพัฒนาความว่า “...บุคคลต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือ ความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรมและความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบยลในการปฏิบัติงาน ประกอบพร้อมด้วยจึงจะสัมฤทธิ์ผลที่แน่นอนและบังเกิดประโยชน์อันยั่งยืนแก่ตนเองและแผ่นดิน...”

2. **ด้านสังคม** แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ ดังกระแสพระราชดำรัสความว่า “...เพื่อให้งานรุดหน้าไปพร้อมเพรียงกัน

ไม่ลดหลั่น จึงขอให้ทุกคนพยายามที่จะทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และให้มีการประชาสัมพันธ์กันให้ดี เพื่อให้งานทั้งหมดเป็นงานที่เกื้อหนุนสนับสนุนกัน...”

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาดพร้อมทั้งการเพิ่มมูลค่าโดยให้ยึดหลักการของความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด ดังกระแสพระราชดำรัสความว่า “...ถ้ารักษาสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม นึกว่าอยู่ได้อีกหลายร้อยปี ถึงเวลานั้นลูกหลานของเรามาก้อาจหาวิธีแก้ปัญหาต่อไปเป็นเรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องของเรา แต่เราก็ทำได้ ได้รับความสิ่งแวดล้อมไว้ให้พอสมควร...”

4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วเทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่ทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการของสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ สังคมไทยและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง ดังกระแสพระราชดำรัสความว่า “...การส่งเสริมที่ชาวบ้านชาวชนบทขาดแคลน และความต้องการ คือ ความรู้ในด้านเกษตรกรรมโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นสิ่งที่เหมาะสม...” “...การใช้เทคโนโลยีอย่างใหญ่โตเต็มรูปหรือเต็มขนาดในงานอาชีพหลักของประเทศย่อมจะมีปัญหา...”

5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่จะเพิ่มรายได้และไม่มีการมุ่งที่การลดรายจ่าย ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญและยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ และสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น ดังกระแสพระราชดำรัสความว่า “...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเองเพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุขพอมิ พอกิน เป็นขั้นหนึ่งและขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง...” “...หากพวกเราร่วมมือร่วมใจกันทำสักเศษหนึ่งส่วนสี่ ประเทศชาติของเราจะสามารถรอดพ้นจากวิกฤติได้...”

ความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและพัฒนาคน ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการจัดความยากจน และการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ
2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชนและการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ
3. เศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการทำธุรกิจที่เน้นผลกำไรระยะยาวในบริบทที่มีการแข่งขัน
4. หลักการเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ
5. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน เพื่อปรับปรุงนโยบายต่างๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการเติบโตที่เสมอภาคและยั่งยืน
6. ในการปลูกฝังจิตสำนึกตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยม และความคิดของคนเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาคน
7. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์มีความเป็นอยู่อย่างพออยู่ พอกิน พอใช้ พึ่งตนเองได้ และมีความสุขตามอัตภาพ
8. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกับผู้อื่นตลอดจนอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอาัดเอาเปรียบ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตเมตตาและจิตสาธารณะ
9. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ทำลาย เห็นคุณค่าและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
10. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่อย่างมีรากเหง้าทางวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ค่านิยม และเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล/สังคม

การแสวงหาความรู้

การแสวงหาความรู้ของมนุษย์เกิดจากความต้องการของคนที่ต้องการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น จึงเป็นแรงกระตุ้นให้มีความอยากรู้ อยากเห็น อยากเข้าใจ ในปรากฏการณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รู้และเข้าใจถึงความจริงที่ควรเชื่อและยอมรับ ในความเป็นจริงของปรากฏการณ์ต่างๆ เหล่านี้

วิธีการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ มีดังนี้

1. การแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ (Experience) เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ของแต่ละบุคคลจากการค้นพบด้วยตนเองหรือเกิดขึ้นโดยบังเอิญ (By Chance) เช่น การค้นพบความรู้ของชาร์ลส์ กูดเยียร์ (Charls Goodyear) เกี่ยวกับยางพาราดิบเมื่อถูกความร้อนจะช่วยให้ยางนั้นแข็งตัว และมีความทนทานเพิ่มขึ้น ซึ่งนำไปสู่การประดิษฐ์ยางรถยนต์ที่แพร่หลายในปัจจุบันนี้ หรือเกิดจากการลองผิดลองถูก (By Trial and Error) เช่น ผู้เดินทางไปเที่ยวในป่าถูกแมลงกัดต่อยเกิดเป็นผื่นคัน ไม่มียาทาจึงนำไปไม้ชนิดใดชนิดหนึ่งมาทาแล้วหาย จึงเกิดการเรียนรู้ว่าไปไม้ชนิดนั้นสามารถนำมาใช้แก้ผื่นคันได้

2. การแสวงหาความรู้จากผู้รู้ (Authority) เป็นการแสวงหาความรู้จากคำบอกเล่าของผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป เช่น นักปราชญ์ ผู้นำ นักบวช หรือการเรียนรู้จากประเพณี วัฒนธรรมที่มีผู้รู้ หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เป็นผู้บอกหรือถ่ายทอดความรู้โดยการเขียนหนังสือตำรา หรือบอกโดยผ่านสื่ออื่นๆ

3. การแสวงหาความรู้โดยอาศัยเหตุผลจากการอนุมาน (Deductive Reasoning) เป็นการแสวงหาความรู้จากความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างข้อเท็จจริงใหญ่และข้อเท็จจริงย่อย แล้วนำมาสรุปเป็นความรู้

ข้อเท็จจริงใหญ่ : เป็นข้อตกลงที่กำหนดขึ้นเป็นข้อเท็จจริงในวงกว้าง

ข้อเท็จจริงย่อย : เป็นเหตุเฉพาะกรณีใดๆ เป็นข้อเท็จจริงในวงแคบที่มีความสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงใหญ่

ข้อสรุป : เป็นข้อสรุปจากความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงใหญ่และข้อเท็จจริงย่อย ซึ่งกล่าวว่าการอนุมานคือการสรุปจากส่วนใหญ่ไปหาส่วนย่อย

ตัวอย่างเหตุผลจากการอนุมาน

- ข้อเท็จจริงใหญ่ : ลูกชายของลุงกำนันทุกคนเรียนเก่ง
 ข้อเท็จจริงย่อย : พงไพเราะเป็นลูกชายคนที่สองของลุงกำนัน
 ข้อสรุป : พงไพเราะเป็นคนที่เรียนเก่ง

4. การแสวงหาความรู้โดยอาศัยเหตุผลจากการอุปมาน (Inductive Reasoning) เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ที่ย้อนกลับกับวิธีอนุมาน เป็นการค้นหาความรู้จากข้อเท็จจริงย่อยๆ โดยพิจารณาจากสิ่งที่เหมือนกัน ต่างกัน สัมพันธ์กัน แล้วสรุปรวมเป็นข้อเท็จจริงใหญ่

ตัวอย่างเหตุผลจากการอุปมาน

- ข้อเท็จจริงย่อย : คนที่เป็นโรคมะเร็งระยะสุดท้าย แต่ละคนไม่สามารถรักษาให้หายได้
 และจะต้องตายในที่สุด
 ดังนั้น : กลุ่มคนที่เป็นโรคมะเร็งระยะสุดท้ายต้องตายทุกคน

5. วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Approach) เป็นวิธีแสวงหาความรู้ของมนุษย์ที่ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) และจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้พัฒนาและนำแนวคิดเชิงย้อนกลับ (Reflective Thinking) และแนวคิดการแก้ปัญหา (Problem Solving) มาเป็นพื้นฐานในการคิดเป็นกระบวนการศึกษาข้อเท็จจริงและความรู้ต่างๆ โดยผ่านการสังเกต การดำเนินการตามแนวคิดทฤษฎีต่างๆ การทดสอบ การค้นพบ การทบทวน และการทำซ้ำผลิตความรู้ใหม่ จากกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กันและเกี่ยวข้องเป็นวัฏจักร โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ คือ การพิจารณาให้ใกล้ความจริงมากที่สุด โดยอาศัยการศึกษาข้อเท็จจริง ทฤษฎี และการทดสอบเครื่องมือ ดังนั้นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ถือเป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์และเหตุผลที่สามารถอธิบายได้ มีลักษณะการศึกษาที่เป็นระบบ ตรงไปตรงมาปราศจากความลำเอียง และสามารถพิสูจน์ได้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนด้วยกัน ซึ่งเรียกว่าขั้นตอนวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ดังนี้

1. ขั้นปัญหา (Problem) เป็นการระบุและกำหนดขอบเขตของปัญหาของสิ่งที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจน

2. **ขั้นตั้งสมมติฐาน (Hypotheses)** เป็นการคาดเดาหรือคาดคะเนคำตอบของปัญหาไว้ล่วงหน้าอย่างมีเหตุผล
3. **ขั้นรวบรวมข้อมูล (Collecting data)** เป็นการรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่กำหนด
4. **ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis)** เป็นการจัดกระทำกับข้อมูลที่รวบรวมมาได้ โดยวิธีการตรรกศาสตร์หรือวิธีการทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้
5. **ขั้นสรุปผล (Conclusion)** เป็นการสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลว่าข้อเท็จจริงของปัญหาที่แท้จริงนั้นคืออะไร

ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

การแสวงหาความรู้ เป็นทักษะที่ต้องอาศัยการเรียนรู้และวิธีการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ทำให้เกิด แนวความคิดความเข้าใจที่ถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ที่แสวงหาความรู้ จะเกิดทักษะในการค้นคว้าสิ่งที่ต้องการและสนใจอยากรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จะทำให้ทราบข้อเท็จจริง และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงที่ได้มาว่าควรเชื่อได้หรือไม่

ทักษะในการสร้างปัญญาเพื่อนำไปสู่การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมี 10 ขั้นตอน ดังนี้ (พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ให้กับตนเอง, 2554 : ออนไลน์)

1. **ทักษะการสังเกต** คือ การสังเกตสิ่งที่เห็น สิ่งแวดล้อมหรือสิ่งที่ต้องการจะศึกษา โดยสังเกตเกี่ยวกับแหล่งที่มา ความเหมือน ความแตกต่าง สาเหตุของความแตกต่าง ประโยชน์ และผลกระทบ วิธีฝึกการสังเกต คือ การฝึกสมาธิเพื่อให้มีสติและทำให้เกิดปัญญามีโลกทรรศน์ มีวิสัยทัศน์
2. **ทักษะการบันทึก** คือ การบันทึกสิ่งที่ต้องจำหรือต้องศึกษา มีหลายวิธี ได้แก่ การทำสรุปย่อ การเขียนเค้าโครงเรื่อง การขีดเส้นใต้ การเขียนแผนภูมิ การทำเป็นแผนภาพ หรือทำเป็นตาราง เป็นต้น วิธีฝึกการบันทึก คือ การบันทึกทุกครั้งที่มีการสังเกต มีการฟัง หรือมีการอ่าน เป็นการพัฒนาปัญญา
3. **ทักษะการนำเสนอ** คือ การทำความเข้าใจในเรื่องที่จะนำเสนอให้ผู้อื่นรับรู้ได้ โดยจดจำในสิ่งที่นำเสนอออกมาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การทำรายงานเป็นรูปเล่ม การรายงานปากเปล่า การรายงานด้วยเทคโนโลยี เป็นต้น วิธีฝึกการ

นำเสนอ คือ การฝึกตามหลักการของการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอจนสามารถนำเสนอได้ดีซึ่งเป็นการพัฒนาปัญญา

4. ทักษะการฟัง คือ การจับประเด็นสำคัญของผู้พูด สามารถตั้งคำถามเรื่องที่ฟังได้ รู้จุดประสงค์ในการฟัง แสวงหาความรู้จะต้องค้นหาเรื่องสำคัญในการฟังให้ได้ วิธีฝึกการฟัง คือ การทำเค้าโครงเรื่องที่ฟัง จดบันทึกความคิดหลักหรือถ้อยคำสำคัญลงในกระดาษบันทึกที่เตรียมไว้ อาจตั้งคำถามในใจเช่น ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร เพราะเหตุใด อย่างไร เพราะจะทำให้การฟังมีความหมายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ทักษะการถาม คือ การถามเรื่องสำคัญ ๆ การตั้งคำถามสั้น ๆ เพื่อนำคำตอบมาเชื่อมต่อให้สัมพันธ์กับสิ่งที่เรารู้แล้วมาเป็นหลักฐานสำหรับประเด็นที่กล่าวถึง สิ่งที่ทำให้เราฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การถามเกี่ยวกับตัวเราเอง การฝึกถาม-ตอบ เป็นการฝึกการใช้เหตุผลวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำให้เข้าใจในเรื่องนั้น ๆ อย่างชัดเจน ถ้าเราฟังโดยไม่ถาม-ตอบ ก็จะเข้าใจ ในเรื่องนั้น ๆ ไม่ชัดเจน

6. ทักษะการตั้งสมมติฐานและตั้งคำถาม คือ การตั้งสมมติฐาน และตั้งคำถาม สิ่งที่เราเรียนรู้ไปแล้วได้ว่า คืออะไร มีประโยชน์อย่างไร ทำอย่างไรจึงจะสำเร็จได้ การฝึกตั้งคำถามที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ ทำให้อยากได้คำตอบ

7. ทักษะการค้นหาคำตอบจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น จากหนังสือ อินเทอร์เน็ต คุยกับผู้สูงอายุ แล้วแต่ธรรมชาติของคำถาม การค้นหาคำตอบต่อคำถามที่สำคัญจะสนุก และทำให้ได้ความรู้มาก บางคำถามหาคำตอบทุกวิถีทางแล้วไม่พบ ต้องหาคำตอบต่อไปด้วยการวิจัย

8. ทักษะการทำวิจัยสร้างความรู้ การวิจัยเพื่อหาคำตอบเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทุกระดับ การวิจัยจะทำให้ค้นพบความรู้ใหม่ ทำให้เกิดความภูมิใจ สนุก และมีประโยชน์มาก

9. ทักษะการเชื่อมโยงบูรณาการ คือ การเชื่อมโยงเรื่องที่เรารู้มาให้เห็นภาพรวมทั้งหมด มองเห็นความงดงาม มองให้เห็นตัวเอง ไม่ควรให้ความรู้นั้นแยกออกเป็นส่วน ๆ

10. ทักษะการเขียนเรียบเรียง คือ การเรียบเรียงความคิดให้ประเด็นขึ้น โดยการค้นคว้า หาหลักฐานอ้างอิงความรู้ให้ถี่ถ้วน แม่นยำขึ้น การเรียบเรียงทางวิชาการจึงเป็นการพัฒนาปัญญาอย่างสำคัญและเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้อื่นในวงกว้างออกไป

กล่าวโดยสรุป การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจะเกิดขึ้นได้ ผู้แสวงหาความรู้จะต้องฝึกฝนทักษะในการสังเกต การบันทึก การนำเสนอ การฟัง การถาม การตั้งสมมติฐานและตั้งคำถาม การค้นหาคำตอบจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ การทำวิจัยสร้างความรู้ การเชื่อมโยงบูรณาการ และ การเขียนเรียบเรียง

บทที่ 2

การประกอบอาชีพอย่างพอเพียง

เรื่องที่ 1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ ของตนเอง ครอบครัว ชุมชน

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่พอเพียงกับตนเองทำให้อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน มีสิ่งจำเป็นที่ทำได้โดยตัวเองไม่ต้องแข่งขันกับใคร และมีเหลือเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ไม่มีความจำเป็นไปสู่การแลกเปลี่ยนในชุมชน และขยายไปจนสามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจระบบเปิดที่เริ่มจากตนเองและความร่วมมือ วิธีการเช่นนี้จะดึงศักยภาพของประชากรออกมาสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ซึ่งมีความผูกพันกับ “จิตวิญญาณ” คือ “คุณค่า” มากกว่า “มูลค่า”

ในระบบเศรษฐกิจพอเพียงจะจัดลำดับความสำคัญของ “คุณค่า” มากกว่า “มูลค่า” มูลค่านั้นขาดจิตวิญญาณ เพราะเป็นเศรษฐกิจภาคการเงินที่เน้นที่จะตอบสนองต่อความต้องการที่ไม่จำกัดซึ่งไร้ขอบเขต ถ้าไม่สามารถควบคุมได้ การใช้ทรัพยากรอย่างทำลายล้างจะรวดเร็วขึ้นและปัญหาจะตามมา เป็นการบริโภคที่ก่อให้เกิดความทุกข์หรือพาไปหาความทุกข์ และจะไม่มีโอกาสบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริโภค ที่จะก่อให้เกิดความพอใจและความสุข (Maximization of Satisfaction) ผู้บริโภคต้องใช้หลักขาดทุนคือกำไร (Our loss is our gain) อย่างนี้จะควบคุมความต้องการที่ไม่จำกัดได้ และสามารถจะลดความต้องการลงมาได้ ก่อให้เกิดความพอใจและความสุขเท่ากับได้ตระหนักในเรื่อง “คุณค่า” จะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้ ไม่ต้องไปหาวิธีทำลายทรัพยากรเพื่อให้เกิดรายได้มาจัดสรรสิ่งที่เป็น “ความอยากที่ไม่มีที่สิ้นสุด” และขจัดความสำคัญของ “เงิน” ในรูปรายได้ ที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคลงได้ระดับหนึ่ง แล้วยังเป็นตัวแปรที่ไปลดภาระของกลไกของตลาดและการพึ่งพิงกลไกของตลาดซึ่งบุคคลโดยทั่วไปไม่สามารถจะควบคุมได้ รวมทั้งได้มีส่วนในการป้องกันการบริโภคเลียนแบบ (Demonstration Effects) จะไม่ทำให้เกิดการสูญเสีย จะทำให้ไม่เกิดการบริโภคเกิน (Over Consumption) ซึ่งก่อให้เกิดสภาพเศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา การพัฒนายั่งยืน

ประเทศไทยอุดมไปด้วยทรัพยากรและยังมีพอสสำหรับประชาชนไทยถ้ามีการจัดสรรที่ดี โดยยึด "คุณค่า" มากกว่า "มูลค่า" ยึดความสัมพันธ์ของ “บุคคล” กับ “ระบบ” และปรับความต้องการที่ไม่จำกัดลงมาให้ได้ตามหลักขาดทุนเพื่อกำไร และอาศัยความร่วมมือเพื่อให้เกิดครอบครัวที่เข้มแข็งอันเป็นรากฐานที่สำคัญของระบบสังคม

ในการผลิตนั้นจะต้องทำด้วยความรอบคอบไม่เห็นแก่ได้ จะต้องคิดถึงปัจจัยที่มีและประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง มิฉะนั้นจะเกิดปัญหาอย่างเช่นบางคนมีโอกาสทำโรงงานแต่ไม่ได้คำนึงว่าปัจจัยต่าง ๆ ไม่ครบ ปัจจัยหนึ่งคือขนาดของโรงงาน หรือเครื่องจักรที่สามารถที่จะปฏิบัติได้ แต่ข้อสำคัญที่สุด คือวัตถุดิบ ถ้าไม่สามารถที่จะให้ค่าตอบแทนวัตถุดิบแก่เกษตรกรที่เหมาะสม เกษตรกรก็จะไม่ผลิต ยิ่งถ้าใช้วัตถุดิบสำหรับใช้ในโรงงานนั้น เป็นวัตถุดิบที่จะต้องนำมาจากระยะไกล หรือนำเข้าก็จะยิ่งยาก เพราะว่าวัตถุดิบที่นำเข้านั้นราคายังแพง บางปีวัตถุดิบมีบริบูรณ์ ราคาอาจจะต่ำลงมา แต่เวลาจะขายสิ่งของที่ผลิตจากโรงงานก็ขายยากเหมือนกัน เพราะมีมากจึงทำให้ราคาตก หรือกรณีใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร เกษตรกรรู้ว่าเทคโนโลยีทำให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น และผลผลิตที่เพิ่มนั้นจะล้นตลาด ขายได้ในราคาที่ลดลง ทำให้ขาดทุน ต้องเป็นหนี้สิน

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชนจะช่วยให้ดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน และเกิดความยั่งยืน โดยคำนึงถึง

1. รู้จักใช้และจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างชาญฉลาดและรอบคอบ โดยเริ่มต้นผลิตหรือบริโภคภายใต้ข้อจำกัดของรายได้หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน คือใช้หลักพึ่งพาตนเอง โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลัด เพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา รู้จักประมาณตนโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย ในการลงทุนประกอบอาชีพให้เป็นไปตามกำลังทรัพย์และศักยภาพของตนเอง เช่น

- 1.1 ปลุกผักสวนครัวลดค่าใช้จ่าย

- 1.2 นำน้ำที่ผ่านการใช้แล้วในครัวเรือนมารดพืชผักสวนครัว

- 1.3 นำพืชผักสวนครัวที่เพาะปลูกได้มาบริโภค แบ่งปันเพื่อนบ้าน บางส่วนนำไปขายที่ตลาด ส่วนที่เหลือนำไปเลี้ยงหมู

- 1.4 นำเงินจากการขายพืชผักสวนครัวและหมูไปซื้อสินค้าและบริการที่สมาชิกในครัวเรือนต้องการและมีความจำเป็นในการอุปโภคบริโภค

- 1.5 เก็บออมเงินส่วนที่เหลือจากการบริโภคไว้ใช้จ่ายในอนาคต
- 1.6 นำเงินส่วนหนึ่งมาลงทุนซื้อเมล็ดพืช เพื่อเพาะปลูกต่อไป
2. เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด โดยการนำทรัพยากรหรือวัสดุต่างๆ ที่สามารถหาได้ง่ายในชุมชนมาใช้ประโยชน์ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่าด้วยการหมุนเวียนทุนธรรมชาติในพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง ช่วยลดภาระความเสี่ยงด้านราคาจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ทรัพยากร โดยคำนึงถึงสิ่งที่ไม่เป็นภัยกับสิ่งแวดล้อม เช่น
 - 2.1 การทำไร่นาสวนผสมและการเกษตรผสมผสานเพื่อให้มีการหมุนเวียน มีสินค้าหลากหลาย ลดภาวะเสี่ยงด้านราคา
 - 2.2 การจ้างแรงงานภายในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ตนเอง ครอบครัว และชุมชนมีรายได้
 - 2.3 การทำปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกและใช้วัสดุเหลือใช้เป็นปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย) เพื่อลดค่าใช้จ่ายและบำรุงดิน
 - 2.4 การเพาะเห็ดฟางจากวัสดุเหลือใช้ในไร่นา
 - 2.5 การปลูกไม้ผลสวนหลังบ้าน และไม้ใช้สอยในครัวเรือน
 - 2.6 การปลูกพืชสมุนไพร ช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย
 - 2.7 การเลี้ยงปลาในร่องสวน ในนาข้าวและแหล่งน้ำ เพื่อเป็นอาหารโปรตีนและรายได้เสริม
 - 2.8 การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และไก่ไข่ ประมาณ 10 – 15 ตัวต่อครัวเรือนเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน โดยใช้เศษอาหาร รำ และปลายข้าวจากผลผลิตการทำนา การเลี้ยงสัตว์จากการปลูกพืชไร่ เป็นต้น
 - 2.9 การทำก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์

เรื่องที่ 2 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประกอบอาชีพ

จากพระราชดำรัส : เศรษฐกิจพอเพียง มิได้จำกัดเฉพาะของเกษตรกรหรือชาวไร่ชาวนาเพียงเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจของทุกคนทุกอาชีพ ทั้งที่อยู่ในเมืองและอยู่ในชนบท เช่น ผู้ที่ได้เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและบริษัทในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าจะต้องขยายกิจการเพราะ

ความเจริญเติบโตจากเนื้อของงาน โดยอาศัยการขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือหากจะกู้ยืม ก็กระทำตามความเหมาะสม ไม่ใช่กู้มาลงทุนจนเกินตัวจนไม่เหลือที่มั่นให้ยืนอยู่ได้ เมื่อภาวะของเงินผันผวน ประชาชนก็จะต้องไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว และ (จากการศึกษารายงานการวิจัย ศึกษาการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโงกน้ำ) นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในกระบวนการประกอบอาชีพของชุมชนบ้านโงกน้ำ ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ของจังหวัดพัทลุง ในปี 2544 และเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในระดับครัวเรือน กลุ่มองค์กร และระดับหมู่บ้าน ได้ยึดหลักทางสายกลาง อันได้แก่ 3 ห่วงยึดเหนี่ยว และ 2 ห่วงเงื่อนไขการปฏิบัติ โดยเสนอผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้านดังนี้

3 ห่วงยึดเหนี่ยว

1. ด้านความพอประมาณ

ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างพอเพียง เหมาะสมแบบค่อยเป็นค่อยไป ใช้เทคโนโลยีเท่าที่จำเป็น มีรายได้เสริมจากการปลูกผัก เลี้ยงสุกร เลี้ยงโค เลี้ยงปลา ปลูกไผ่ กล้วย ฝรั่ง กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ กล้วยหอม กล้วยเล็บมือนาง สภาเศรษฐกิจของครอบครัวเหมาะสมตามอัตภาพของตน

2. ด้านความมีเหตุผล

ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด เน้นการใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่นและตอบสนองตลาดในท้องถิ่น เน้นการจ้างงานเป็นหลัก โดยไม่นำเทคโนโลยีมาทดแทนแรงงาน มีขนาดการผลิตที่สอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการ เช่น ใช้พื้นที่ทางการเกษตรที่ว่างอยู่อย่างคุ้มค่า โดยการปลูกพืชผักสวนครัวข้างบ้าน พื้นที่สวนข้างบ้าน ไร่บ้าน บางครอบครัว ก็ปลูกพืชผักและผลไม้ครบวงจรเพื่อลดค่าใช้จ่าย บางครอบครัวก็เลี้ยงโค เลี้ยงสุกร เลี้ยงปลา กลุ่มอาชีพทำขนมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนจากอาชีพเสริม

3. ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

เน้นการกระจายความเสี่ยงจากการมีผลผลิตหลากหลาย ไม่ก่อกองเกินความสามารถในการบริหารจัดการ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับคนในชุมชน และกลุ่มอาชีพต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่อง มีการทำกลุ่มปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด ซึ่งทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมีได้ค่อนข้างมาก การรวมกลุ่มทำปลาร้าเพื่อเพิ่ม

มูลค่าของปลาตุก และถนอมอาหารเก็บไว้รับประทานได้นานขึ้น นอกจากนี้ช่วยในด้าน การประกอบอาชีพหลักแล้ว ยังมีกลุ่มทำสบู่เหลว ยาสระผม ซึ่งก็ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมอยู่ เสมอ ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้นยังบอกว่าอยากให้หน่วยงานทางราชการเข้ามาส่งเสริม และให้ความรู้กับกลุ่มต่างๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และอยากให้มีกลุ่มอาชีพเสริม การให้ ความรู้ด้านอาชีพบางอย่าง เช่น การซ่อมรถจักรยานยนต์ การเย็บผ้า การเชื่อมโลหะ ช่างตัดผม เป็นต้น เพราะหลายคนอยากให้หน่วยงานทางราชการเข้ามาอบรมให้บ้าง เพื่อให้สามารถ ซ่อมแซมของตนเองได้และประกอบอาชีพเป็นธุรกิจ หรือกลุ่มของตนเอง เพื่อให้มีรายได้เสริม ของครอบครัวด้วย

2 ห่วงเงื่อนไขการปฏิบัติ

1. เงื่อนไขความรู้

ในการประกอบอาชีพของคนในชุมชนบ้านโงกน้ำ มีความรอบคอบ มีความรู้ และ มีความระมัดระวัง มีการทำแผนแม่บท การแบ่งงานความรับผิดชอบในแต่ละกลุ่ม รู้จักการ อนุรักษ์ทั้งสิ่งแวดล้อมและประเพณี รู้จักการฟื้นฟูสิ่งที่มีคุณค่าที่หายไปแล้วให้กลับมาเป็น ประโยชน์อีกครั้งหนึ่งตลอดจนมีการประยุกต์ภูมิปัญญาของการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิม นำมาบูรณาการกับเทคนิคและวิธีการของการประกอบอาชีพในสมัยปัจจุบัน แต่ทั้งนี้การ ส่งเสริมการให้ความรู้ก็ต้องทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตลอดจนให้เกิดความทั่วถึงเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายส่วนบุคคลและของแต่ละกลุ่มอาชีพต่างๆ ตลอดจนให้สอดคล้องกับกระแสโลก ที่มีการเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้รับสินค้าและผู้รับบริการให้มากขึ้น ท้ายที่สุดคือ การส่งเสริมให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาสูงสุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้เขาเหล่านั้นกลับมา พัฒนาบ้านเกิดภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่ได้อธิบายให้ ทราบว่า การประกอบอาชีพซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกรรมนั้น มีการถ่ายทอดความรู้จาก คนรุ่นปู่ รุ่นพ่อ รุ่นแม่ มายังรุ่นลูกและหลานไปตลอด ส่วนใหญ่แล้วเป็นการให้ความรู้จาก การได้ลงมือปฏิบัติร่วมกัน เช่น เมื่อไปปลูกยางก็จะพาลูกหลานไปด้วย ในขณะที่ไปช่วยเป็นการ ให้เขาได้มีส่วนร่วม โดยการสอน แนะนำ ให้ลูกหลานได้เห็น การเลี้ยงสุกรก็เช่นกัน และอื่นๆ ก็เป็นลักษณะนี้ ถ้ามมาให้ทางราชการนำความรู้มาให้ก็นานๆ มาครั้ง แต่ก็ต้องเป็นหมู่บ้าน แต่ก็คือว่าเป็นหมู่บ้านที่โชคดีที่มีประชากร ชาวบ้าน ที่เป็นแหล่งให้ความรู้ได้ค่อนข้างมาก

ถึงแม้ว่าคนรุ่นใหม่จะไปเรียนนอกบ้านมากขึ้น แต่ท่านก็รวบรวมความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ในการทำมาหากินหรือประกอบอาชีพให้เห็น

2. เจื้อนไขคุณธรรม

มีความซื่อสัตย์ในการประกอบการ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภคและไม่เอารัดเอาเปรียบลูกค้า มีความขยันอดทน การประกอบอาชีพของชุมชนบ้านโงกน้ำส่วนใหญ่แล้ว เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพของตนเอง มีความขยัน อดทน มีการแบ่งปันระหว่างครัวเรือน หัวหน้าครอบครัวที่มีอาชีพการทำสวนยางพารา มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในการขายผลผลิตจากยางพาราที่เป็นน้ำยางมีคุณภาพ ไม่มีการใส่น้ำและสิ่งแปลกปลอม มีความตระหนักในการเพาะปลูก โดยพยายามหลีกเลี่ยงในการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช หันมาใช้สารกำจัดแมลงในธรรมชาติแทน ปุ๋ยที่ใช้ส่วนใหญ่ก็ใช้ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ที่ผลิตขึ้นมาเอง ใช้มูลปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด เพื่อความปลอดภัยของสมาชิกในครัวเรือนเอง และยังผลไปถึงผู้ที่ซื้อไปบริโภค

ส่วนการเลี้ยงสัตว์ก็ใช้อาหารสัตว์จากธรรมชาติที่มีหรือเพาะปลูกเอง เช่น หญ้าที่ใช้เลี้ยงโค อาหารสุกรที่เหลือจากเศษอาหาร และอาหารจากพืชผัก พืชธรรมชาติที่หาได้เอง หลีกเลี่ยงการใช้สารเร่งเนื้อแดง เวลาส่วนใหญ่ใช้ไปในการทำมาหาเลี้ยงครอบครัว ให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมห่างไกลยาเสพติด ถึงแม้ว่าหมู่บ้านโงกน้ำจะเป็นชุมชนปลอดยาเสพติดก็ตาม ซึ่งในขณะนี้ได้ทำงานร่วมกัน และมีการสอนคุณธรรมกับครอบครัวด้วย

บทที่ 3

การวางแผนประกอบอาชีพแบบพอเพียง

เรื่องที่ 1 การวางแผนประกอบอาชีพแบบพอเพียง

การประกอบอาชีพ คือการทำมาหากินของมนุษย์ เป็นการแบ่งหน้าที่ การทำงานของคนในสังคม และทำให้ดำรงชีวิตในสังคมได้ บุคคลที่ประกอบอาชีพจะได้ค่าตอบแทน หรือรายได้ที่จะนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิต และสร้างมาตรฐานที่ดีให้แก่ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ความจำเป็นของการประกอบอาชีพ มีดังนี้

1. **เพื่อตนเอง** การประกอบอาชีพทำให้มีรายได้มาจับจ่ายใช้สอยในชีวิต
2. **เพื่อครอบครัว** ทำให้สมาชิกของครอบครัวได้รับการเลี้ยงดูทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
3. **เพื่อชุมชน** ถ้าสมาชิกในชุมชนมีอาชีพและมีรายได้ดีจะส่งผลให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้น อยู่ดีกินดี ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและพัฒนาตนเองได้
4. **เพื่อประเทศชาติ** เมื่อประชากรของประเทศมีการประกอบอาชีพที่ดี มีรายได้ดี ทำให้มีรายได้ที่เสียภาษีให้กับรัฐบาลมีรายได้ไปใช้บริหารประเทศต่อไป

มนุษย์ไม่สามารถผลิตสิ่งต่างๆ มาสนองความต้องการของตนเองได้ทุกอย่างจำเป็นต้องมีการแบ่งกันทำและเกิดความชำนาญ จึงทำให้เกิดการแบ่งงานและแบ่งอาชีพต่าง ๆ ขึ้น สาเหตุที่ต้องมีการแบ่งอาชีพ คือ การที่มนุษย์มีความรู้ความสามารถของแต่ละคนแตกต่างกัน มีตำแหน่งทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศที่แตกต่างกันและได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ที่แตกต่างกัน การประกอบอาชีพ เป็นเรื่องสำคัญในชีวิตเรื่องหนึ่ง เนื่องจากทุกคนต้องมีอาชีพถึงจะดำรงชีวิตอยู่ได้ แต่จะเป็นอาชีพแบบใด ทำอะไร ทำอย่างไรให้มีชีวิตอยู่ได้ หรือทำอย่างไรถึงจะประสบความสำเร็จในอาชีพที่ทำอยู่ ก็ขึ้นอยู่กับการวางแผนการประกอบอาชีพนั้น ๆ การประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จตามความต้องการ จำเป็นต้องมีการวางแผนการประกอบอาชีพที่ชัดเจน เป็นระบบ

การวางแผน เป็นเรื่องของการกำหนดความต้องการ วิธีการดำเนินการ และคาดหมายผลการดำเนินการในอนาคต โดยใช้หลักวิชาการ เหตุผล มีข้อมูลตัวเลขประกอบ มีการเสนอ

ปัญหาเพื่อขจัดอุปสรรคที่จะมาถึงเป้าหมายข้างหน้าได้ ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้ว่าทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด กับใครทำอย่างไร และทำเพื่ออะไรได้อย่างชัดเจน ซึ่งนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติงาน ที่ถูกต้องและได้ผล

ดังนั้น การวางแผนการประกอบอาชีพ จึงเป็นการกำหนดทิศทาง ขอบเขต วัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการประกอบอาชีพ โดยมีกระบวนการที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และความต้องการด้านอาชีพของตนเอง การประกอบอาชีพมีหลายรูปแบบ หลายวิธีการ หลากหลายแนวทางที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพนั้นๆ

การวางแผนการประกอบอาชีพ ก็เหมือนกับ เสาไฟที่ให้แสงสว่างตามท้องถนนที่ผ่านไป มา เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการเดินทางตลอดเส้นทางนั้น การวางแผนการประกอบอาชีพ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง การจะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้ ก็ขึ้นอยู่กับการวางแผนการประกอบอาชีพที่ถูกต้อง และการที่จะวางแผนการประกอบอาชีพ ควรจะต้องศึกษาดังนี้

1. การรู้จักตนเอง การเลือกอาชีพดูเหมือนจะเป็นการตัดสินใจครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตของคนเรา เพราะนั่นคือตัวกำหนดรายได้ที่จะเกิดขึ้น จากความสามารถของเราเอง และไม่น่าเชื่อว่าหลายคนยอมทนอยู่กับอาชีพที่ตนเองเกลียดได้ หรือไม่ได้ใช้ความสามารถที่แท้จริงในการทำงานเลย เพราะพวกเขาไม่เคยเกิดความสงสัยว่า จริงๆแล้วตนเองต้องการอะไร “การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คือสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนบางคนเลือกทำงานที่ห่างไกลจากความสามารถที่แท้จริงของตนเอง และเป็นสาเหตุให้คนย้ายตำแหน่งงานของตนเอง หรือเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเราเลือกเปลี่ยนอาชีพทั้งที่ก้าวไปได้เพียงครึ่งทางเท่านั้น”

การสร้างความเชื่อมั่นให้ตนเอง ควรเริ่มต้นจากการค้นหาตนเองว่า “เราเป็นใคร” “เราอยากทำอะไร” “เราทำอะไรได้ดี” “เราทำอะไรบ่อยที่สุด” และคำตอบที่ได้กลับมาจะช่วยให้เราทราบว่าตนเองมีทักษะความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม ความชอบส่วนตัว และรูปแบบการทำงานในด้านใดและในช่วงที่กำลังสำรวจตัวตนของตนเองนั้นอย่าลืมนำเรื่องนี้ให้คนในครอบครัวเพื่อนสนิทของเราทราบ เพราะพวกเขาอาจช่วยให้คุณค้นพบตัวตนของตนเองได้เร็วขึ้น ซึ่งคนเหล่านั้นต้องเป็นคนที่รู้จักคุณมาเป็นเวลาหลายปี จึงจะสามารถบอกได้ว่าคุณมีจุดอ่อน-จุด

แข็งในด้านใดบ้าง หรือทำแบบทดสอบบุคลิกภาพหรือความถนัด แล้วใช้ประโยชน์จากคำแนะนำที่ได้จากการทำแบบสำรวจ “การตอบคำถามที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอาจทำให้ทราบข้อมูลของตนเอง ซึ่งเราไม่เคยทราบมาก่อน แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบอาชีพสามารถช่วยให้มองเห็นความสามารถในส่วนนั้นๆได้”

2. การศึกษาการประกอบอาชีพ ปัจจุบันนี้มีอาชีพต่างๆเกิดขึ้นหลายพันอาชีพ หากขาดแผนการทำงาน อาจก่อให้เกิดการเลือกอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับตนเองได้ หากรู้จักประเมินความสามารถของตนเองอย่างซื่อสัตย์ โอกาสที่จะเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมย่อมสูงตามไปด้วย ควรเลือกประกอบอาชีพโดยยึดจากความรู้สึกภายในเป็นหลัก เลือกงานที่เหมาะสมกับตนเองเท่านั้น วิธีที่จะช่วยให้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้มี 2-3 วิธี นั่นก็คือ อ่านรายละเอียดอาชีพต่างๆในประกาศรับสมัครงาน หาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลทุกเรื่องได้อย่างน่าอัศจรรย์ นอกจากนี้ยังสามารถหาข้อมูลจากประสบการณ์ของผู้อื่นได้ด้วย เช่น บทสัมภาษณ์ของผู้อื่นที่ประกอบอาชีพที่คุณสนใจ หรือสอบถามข้อมูลการทำงานจากผู้อื่น ซึ่งข้อมูลการสัมภาษณ์ เหล่านี้อาจจะช่วยให้คุณทราบสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับการทำงานนั้น ๆ อีกด้วย

3. การตัดสินใจ เป็นขั้นตอนสำคัญหลังจากได้จับมือกับตนเอง เพื่อมองหางานที่เหมาะสมกับตนเองแล้ว ก็มาถึงขั้นตอนสำคัญ กลยุทธ์หนึ่งที่จะทำให้สามารถตัดสินใจได้ นั่นก็คือ การร่างความต้องการของตนเองภายใน ระยะเวลาหนึ่งปีลงในกระดาษ จากนั้นก็เพิ่มเป็น 5 ปี หรือ 10 ปี ต่อไป อีกวิธี คือ เปรียบเทียบ ข้อดีและข้อเสียของการทำงาน สำหรับสองหรือสามอาชีพที่ตนเองสนใจมากที่สุด และเลือกอาชีพที่ตนเองคิดว่าเหมาะสมที่สุด

เมื่อตัดสินใจเลือกแล้ว ก็ถึงเวลาทดสอบสิ่งที่เลือกเอาไว้ ต้องค้นหาโอกาสให้ตนเองอีกครั้ง ยอมรับการฝึกงาน เพื่อโอกาสที่จะได้งานในอนาคต หรือเลือกเรียนเกี่ยวกับการทำงานนั้นๆ เพิ่มเติม รวมทั้งหาทางอบรมหรือฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจนั้นด้วย

การเตรียมตัวอย่างดี ย่อมดีกว่าการสละสิทธิ์โดยไม่ได้ลองทำอะไรเลย การทำงานชั่วคราว หรืองานอาสาสมัครเป็นการสั่งสมประสบการณ์ในงานทำงานอย่างซ่ำๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานที่มีคุณภาพ ซึ่งจะกลายเป็นที่พอใจของนายจ้างต่อไป นอกจากนี้ควรเป็น

สมาชิกชุมชนที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการทำงาน เพราะจะช่วยให้สามารถหาคำแนะนำได้จากสมาชิกท่านอื่นๆ ในการค้นหางาน คำแนะนำ รวมทั้งเป็นบุคคลอ้างอิงให้เราได้อีกด้วย ก็เหมือนกับคุณใช้นิ้วจุ่มลงไปใต้น้ำเพื่อทดสอบ คุณจะพบว่าตนเองได้ประสบการณ์ต่างๆ มากมายโดยไม่มีข้อผูกมัดทั้งด้านเวลา และความมุ่งมั่น หากคุณค้นพบว่า อาชีพที่คุณเลือก ไม่ได้เป็นไปตามที่ตนเองคาดหวังไว้ ก็สามารถหาตัวเลือกใหม่ได้ จนกว่าจะพบสิ่งที่ตนเองต้องการ

แต่การวางแผนการประกอบอาชีพก็ยังไม่ใช่ว่าจุดสิ้นสุดสำหรับเรื่องนี้ กิจกรรมต่าง ๆ จะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ตามความเปลี่ยนแปลงในตัวคุณ “คุณต้องรู้จักการยืดหยุ่น และพร้อมที่จะพัฒนาแผนการของตนเอง เพื่อค้นหาสิ่งใหม่ๆ ให้กับตนเอง รวมทั้งมองหาโอกาสสร้างความก้าวหน้าให้ตนเองอยู่เสมอ” ในเรื่องของการทำงาน การวางแผนย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งเฉย

การประกอบอาชีพ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การประกอบอาชีพอิสระ มีลักษณะเป็นเจ้าของกิจการ ดำเนินการบริหารจัดการด้วยตนเองในรูปของกลุ่มอาชีพ ห้างหุ้นส่วน บริษัท ฯลฯ การประกอบกิจการหรือเจ้าของต้องมีความตั้งใจ อดทน ทุ่มเท ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้กิจการดำเนินไปจนเกิดความมั่นคง ประสบความสำเร็จ การประกอบอาชีพอิสระยังสามารถแบ่งเป็น

1.1 อาชีพอิสระด้านการผลิต ผู้ประกอบอาชีพต้องมีกระบวนการ หรือขั้นตอนการผลิตหรือการแปรรูปสินค้าออกไปจำหน่ายในท้องตลาด ในลักษณะขายส่งหรือขายปลีก เช่น การทำอาหาร การทำสวนผลไม้ การเลี้ยงปลา ฯลฯ

1.2 อาชีพอิสระด้านการให้บริการ เป็นอาชีพที่นิยมกันอย่างแพร่หลายตามสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต ทำให้คนที่มีเวลาว่างน้อยหันมาพึ่งเทคโนโลยีประกอบกับการประกอบอาชีพงานการให้บริการมีความเสี่ยงน้อย การลงทุนต่ำ การประกอบอาชีพด้านนี้ ปัจจุบันจึงแพร่หลาย เช่น บริการทำความสะอาด บริการซักรีดเสื้อผ้า บริการล้างรถยนต์ ซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า การทำนายโชคชะตา เป็นต้น

2. การประกอบอาชีพรับจ้าง เป็นการประกอบอาชีพโดยไม่ได้เป็นผู้ประกอบการ แต่ต้องทำงานตามที่เจ้านายมอบหมาย ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงิน อาหาร ที่พักอาศัย และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ ปัจจุบันสังคมไทยส่วนใหญ่นิยมเป็นลูกจ้าง เนื่องจากความรับผิดชอบมีจำกัดไม่

เสี่ยงกับผลกำไรขาดทุน ซึ่งอาจทำงานในสถานประกอบการขนาดใหญ่ หรือขนาดเล็ก หรือเป็นธุรกิจการผลิตหรือ การบริการ เช่น โรงงาน พนักงานขาย พนักงานบริษัท พนักงานธนาคาร พนักงานบัญชี เป็นต้น

เศรษฐกิจพอเพียงกับอาชีพเกษตรกรรม

อาชีพเกษตรกรรม ถือเป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพสำคัญของประเทศ ประชากรของไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ยังประกอบอาชีพนี้อยู่ อาชีพเกษตรกรรมเกี่ยวข้องกับการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทางด้านการเกษตร ผลผลิตทางการเกษตรนอกจากใช้ในการบริโภคแล้วยังใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตทางอุตสาหกรรมอีกด้วย ได้แก่ การทำนา การทำไร่ การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานพระราชดำริให้เกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมีความเข้มแข็งพอก่อนที่จะไปผลิตเพื่อการค้าหรือเชิงพาณิชย์ โดยยึดหลักการ “ทฤษฎีใหม่” 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 มีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดและขจัดการใช้จ่าย

ขั้นที่ 2 รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม

ขั้นที่ 3 สร้างเครือข่าย กลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคราชการในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการและข่าวสารข้อมูล

ทฤษฎีใหม่เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับการจัดพื้นที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและมีชีวิตอย่างยั่งยืน โดยมีการแบ่งพื้นที่เป็นส่วน ๆ ได้แก่ พื้นที่น้ำ พื้นที่ดินเพื่อเป็นที่นาปลูกข้าว พื้นที่ดินสำหรับปลูกพืชไร่ นานาพันธุ์ และที่สำหรับอยู่อาศัย/เลี้ยงสัตว์ ในอัตราส่วน 3 : 3 : 3 : 1 เป็นหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

1. มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็ก ออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน

2. มีการคำนวณโดยหลักวิชาการ เกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียง ต่อการเพาะปลูกได้ตลอดปี

3. มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบ สำหรับเกษตรกรรายย่อย 3 ขั้นตอน เพื่อให้พอเพียง สำหรับเลี้ยงตนเองและเพื่อเป็นรายได้

ขั้นที่ 1 ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น สถานะพื้นฐานของเกษตรกร คือ มีพื้นที่น้อย ค่อนข้างยากจน อยู่ในเขตเกษตรน้ำฝนเป็นหลัก โดยในขั้นที่ 1 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพของการผลิต เสถียรภาพด้านอาหารประจำวัน ความมั่นคงของรายได้ ความมั่นคงของชีวิต และความมั่นคงของชุมชนชนบท เป็นเศรษฐกิจพึ่งตนเองมากขึ้น มีการจัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ให้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 ซึ่งหมายถึง พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง ประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและใช้เสริมการปลูกพืช ในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเฉดฯ ได้ด้วย) พื้นที่ส่วนที่สองประมาณ 30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหาร ประจำวันในครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่ สามประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหาร ประจำวัน หากเหลือบริโภคนำไปจำหน่าย และพื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณ 10% ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่น ๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นที่ หนึ่งในที่ดินของตนเป็นระยะเวลาพอสมควรจนได้ผลแล้ว เกษตรกรก็จะพัฒนาตนเองจากขั้น “พออยู่พอกิน” ไปสู่ขั้น “พอมีอันจะกิน” เพื่อให้มีผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรที่จะต้องดำเนินการ ตามขั้นที่สองและขั้นที่สามต่อไปตามลำดับ (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2542)

ขั้นที่ 2 ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของ ตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรง ร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

(1) การผลิต เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ ขึ้นเตรียมดิน การหา พันธุ์พืชปุ๋ย การหาน้ำ และอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก

(2) การตลาด เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหาผู้รวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่อง สีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี และลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

(3) ความเป็นอยู่ ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่าง ๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

(4) สวัสดิการ แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานีนอมน้ำย เมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้ให้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ

(5) การศึกษา มีโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

(6) สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว

กิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะส่วนราชการ องค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

ขั้นที่ 3 ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรจะมีรายได้ดีขึ้น ฐานะมั่นคงขึ้น เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทห้างร้านเอกชน มาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

(1) เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)

(2) ธนาคารกับบริษัทสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรมาสีเอง)

(3) เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ซื้อในราคาขายส่ง)

(4) ธนาคารกับบริษัทจะสามารถกระจายบุคลากร (เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น)

ในปัจจุบันนี้ได้มีการนำเอาเกษตรทฤษฎีใหม่ไปทำการทดลองขยายผล ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งกรมวิชาการเกษตรได้ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิต จำนวน 25 แห่ง กระจายอยู่ทั่วประเทศ นอกจากนี้ กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กระทรวงกลาโหม และกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการดำเนินงานให้มีการนำเอาทฤษฎีใหม่นี้ไปใช้ อย่างกว้างขวางขึ้น

แผนภาพ จำลองการจัดสรรพื้นที่ตามแนวทฤษฎีใหม่ระบบการจัดการพื้นที่

1. สระน้ำ ขนาดประมาณ 3 ไร่ ไว้เก็บกักน้ำและเลี้ยงปลาไว้บริโภค
2. นาข้าว ประมาณ 3 ไร่ ปลูกข้าวไว้บริโภค และปลูกพืชผักหมุนเวียนตามฤดูกาล
3. ไม้ผลที่เหมาะกับสภาพดินฟ้าอากาศ ประมาณ 3 ไร่ ควรเป็นแบบผสมผสาน และ พึ่งพาอาศัยกันเป็นชั้น ๆ เช่น
 - ไม้ผลหรือไม้ใช้สอยขนาดใหญ่ ต้นสูง เช่น สะตอ, มังคุด ฯลฯ
 - ไม้ผลพุ่มขนาดกลาง เช่น มะม่วง ลำไย ขนุน ชมพู่ ส้มโอ ฯลฯ
 - ไม้ผลพุ่มเตี้ย เช่น มะนาว ส้มเขียวหวาน ส้มจี๊ด ฯลฯ
 - ไม้ผลและพืชผักขนาดเล็ก เช่น มะเขือ พริก กระเพรา ผักหวาน ฯลฯ
 - ผักสวนครัว เช่น ตะไคร้ และพืชผัก ฯลฯ
 - ผักประเภทเถา เกาะต้นไม้ใหญ่ เช่น ตำลึง, ฟัก, บวบ, ถั่วชนิดต่างๆ, พริกไทย ฯลฯ
 - ผักเลื้อยกินหัว เช่น มัน ขิง ข่า ฯลฯ
4. ที่อยู่อาศัยตามสภาพ คอกปศุสัตว์ และพืชผักสวนครัวที่ต้องการแสงแดด และแปลง ปุ๋ยหมัก (หากไม่ใช่มุสลิม แนะนำให้เลี้ยงหมูหลุม) ใช้เนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ จัดระบบ ภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมที่ดี
5. แนวรั้วควรเป็นพืชสวนครัวรั้วกินได้ เช่น หากมีเสารั้วควรปลูกแก้วมังกร ระหว่าง เสารั้ว ควรเป็นผักหวาน, ชะอม, ต้นแค, มะละกอ ฯลฯ
6. รอบ ๆ ขอบสระน้ำ ปลูกพืชผักได้ตามสภาพ เช่น กัลฉ่าย, อ้อย, มะรุม, แคน ส่วนของ สระด้านในควรปลูกหญ้าแฝกกันการพังทลายของดินลงสระ

หมายเหตุ การออกแบบวางผัง ควรคำนึงถึงสภาพพื้นที่ของแต่ละรายตามสภาพจริง

เรื่องที่ 2 โครงการและแผนงานประกอบอาชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การประกอบอาชีพของคนเรามีมากมายหลากหลายอาชีพ เช่น เกษตรกรรม การปศุสัตว์ การป่าไม้ การขนส่ง อุตสาหกรรม การค้าขาย การแกะสลักไม้ การเจียรไนพลอย การทอผ้า ฯลฯ อย่างไรก็ตามการที่จะคิดประกอบอาชีพใด ๆ นั้น จะต้องผ่านการศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ โดยมีข้อมูลต่าง ๆ อยู่มาก เพียงพอที่จะมาใช้ในการตัดสินใจประกอบอาชีพนั้นได้ เมื่อคิดแล้วก็ควรกำหนด ให้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เห็นเป็นขั้นตอน แสดงถึงความต่อเนื่อง มองเห็นข้อบกพร่องหรือข้อมูลที่ขาดไปได้ เพื่อความสมบูรณ์ของโครงการและแผนงานการดำเนินงาน

การจัดทำโครงการและแผนงานประกอบอาชีพ หรือโครงการประกอบอาชีพ มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการประกอบอาชีพเพราะถือได้ว่าได้มีการคิดไตร่ตรองไว้ล่วงหน้าแล้ว จึงลงมือปฏิบัติ ความผิดพลาดทั้งหลายย่อมน้อยลงโดยเฉพาะการวางแผนการดำเนินงานนั้นจะมีความชัดเจนเกี่ยวกับแผนการผลิต แผนการลงทุน และแผนการตลาด

ประโยชน์ของโครงการประกอบอาชีพ

1. ทำให้การประกอบอาชีพบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีระบบการทำงาน และลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน
2. ช่วยให้การใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้เจ้าของกิจการมีความเชื่อมั่นในการบริหารงาน และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นเพราะมีการวางแผน และคิดอย่างรอบคอบมาแล้ว
4. ช่วยให้เจ้าของกิจการสามารถตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงาน และความสำเร็จของเป้าหมาย

องค์ประกอบของโครงการประกอบอาชีพ

เมื่อตัดสินใจเลือกอาชีพ และมีการวิเคราะห์ความพร้อม และความเป็นไปได้ของอาชีพที่ตัดสินใจเลือกแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การเขียนโครงการประกอบอาชีพที่ตัดสินใจเลือก การเขียนโครงการประกอบอาชีพ มีองค์ประกอบหรือหัวข้อที่ต้องเขียนดังนี้

1. **ชื่อโครงการ** ควรตั้งชื่อโครงการที่สื่อความหมายได้ชัดเจน เช่น โครงการเลี้ยงไก่ กระทั่งโครงการขายผักปลอดสารพิษ โครงการจำหน่ายอาหารสำเร็จรูป เป็นต้น
2. **เหตุผล/แรงจูงใจในการทำโครงการ** ให้เขียนถึงเหตุผลที่เลือกทำโครงการนั้น เช่น เป็นอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาด/ชุมชน หรือตัวผู้ประกอบการอาชีพมีความถนัด ความสนใจ ในอาชีพนั้นๆ อย่างไร เป็นต้น
3. **วัตถุประสงค์** ให้เขียนวัตถุประสงค์ในการทำโครงการนั้น ๆ ให้ชัดเจน เช่น เพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำอาชีพนั้น ๆ หรือเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของตนเองในการประกอบอาชีพนั้น ๆ
4. **เป้าหมาย** ควรกำหนดเป้าหมายในเชิงปริมาณและคุณภาพให้ชัดเจน เช่น การเลี้ยงไก่กระทั่งจะเลี้ยง 5 รุ่น รุ่นละกี่ตัว
5. **ระยะเวลาดำเนินโครงการ** ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการใช้เวลาดำเนินการนานแค่ไหน เริ่มต้นโครงการเมื่อใด จะสิ้นสุดโครงการหรือขยายกิจการช่วงใด
6. **สถานที่ประกอบการ** ต้องระบุที่ตั้งของสถานที่ที่จะประกอบอาชีพนั้น
7. **การดำเนินงาน** ให้เขียนแสดงขั้นตอนการดำเนินงานอย่างละเอียดตั้งแต่ขั้นวางแผน ปฏิบัติการการปฏิบัติตามแผน และประเมินปรับปรุง การเขียนแผนการดำเนินงานการประกอบอาชีพ ควรมีองค์ประกอบหรือหัวข้อ ดังนี้
 - 7.1 แผนการผลิต ให้เสนอรายละเอียดว่าในการผลิต หรือขายสินค้าหรือบริการ ตามโครงการที่กำหนดนั้น มีขั้นตอนการผลิตอย่างไร และกำหนดเวลาตามขั้นตอนนั้น ไว้อย่างไร
 - 7.2 แผนการลงทุน ให้ระบุว่าที่มาของเงินทุนที่ใช้ในโครงการประกอบอาชีพนั้น ได้มาอย่างไร เงินทุนออกเอง หรือกู้ยืมมาจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ
 - 7.3 แผนการตลาด ให้เสนอรายละเอียดว่าสินค้า หรือบริการในโครงการประกอบ อาชีพนั้น ๆ มีลูกค้าที่คาดหวังจำนวนเท่าใด และจะวางแผนเพื่อขยายตลาดให้ กว้างขวางขึ้น อย่างไร ในระยะเวลาใด
8. **ปัญหาและแนวทางแก้ไข** ให้ระบุปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับการประกอบอาชีพนั้น ๆ
9. **ผลที่คาดว่าจะได้รับ** แสดงให้เห็นถึงผลของการดำเนินงานในการประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ด้านกำไร และความพึงพอใจต่าง ๆ

10. ผู้รับผิดชอบดำเนินการ ระบุชื่อผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการ หรือรับผิดชอบโครงการในกรณีที่มีผู้ร่วมโครงการหลาย ๆ คน ก็ให้ชื่อผู้ร่วมโครงการทั้งหมดด้วย

การกำหนดโครงการการประกอบอาชีพที่ตัดสินใจเลือก ก่อนการเริ่มต้นเขียนโครงการประกอบอาชีพที่ตัดสินใจเลือก มีความจำเป็นต้องศึกษา รวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ในอาชีพนั้น ๆ ดังนี้

1. ศึกษาสำรวจความต้องการของตลาด โดยการสำรวจสภาพ และความต้องการ ของชุมชน ที่จะเป็นแหล่งประกอบอาชีพเกี่ยวกับ จำนวนประชากร ลักษณะเฉพาะของประชากร ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษาความต้องการสินค้าและบริการในอาชีพนั้น ๆ จำนวนและอุปนิสัยในการซื้อของประชากรในพื้นที่ สภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น มีคู่แข่งขนขายสินค้าหรือบริการประเภทเดียวกันในพื้นที่นั้น เป็นต้น

2. ทำเลที่ตั้งกิจการ จะต้องพิจารณาว่า ทำเลที่ตั้งกิจการที่จะประกอบอาชีพที่ตัดสินใจเลือกนั้นมีลักษณะที่จำเป็นในสิ่งต่อไปนี้หรือไม่เพียงใด การคมนาคม ขนส่งสะดวกหรือไม่ สภาพแวดล้อมเหมาะสมหรือไม่ มีคู่แข่งที่ขายสินค้าบริการ ประเภทเดียวกันหรือไม่ ถ้ามีจะแก้ปัญหาอย่างไร

3. สำรวจความพร้อมของตนเองในทุกด้าน เช่น ด้านความรู้ ความสามารถในการอาชีพ ด้านปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ว่ามีความพร้อมหรือไม่ อย่างไร ถ้าไม่พร้อมจะแก้ปัญหาอย่างไร

4. ศึกษาความเป็นไปได้ของอาชีพ จะต้องพิจารณาว่าอาชีพที่เลือกนั้นจะทำให้รายได้มากน้อยเพียงใด คຸ້ມกับทุนที่ลงไปหรือไม่ จะใช้เวลาเท่าใดจึงจะคຸ້ມทุน รายได้หรือกำไรเพียงพอจะเลี้ยงชีพหรือไม่ หากรายได้ไม่เพียงพอจะแก้ปัญหาอย่างไร เมื่อได้ศึกษารวบรวมข้อมูลดังกล่าวแล้ว และเห็นว่ามีความเหมาะสมจะดำเนินโครงการได้ ก็เริ่มลงมือเขียนโครงการการประกอบอาชีพ ตามหัวข้อที่กำหนด

ตัวอย่าง การเขียนโครงการประกอบอาชีพ

1. ชื่อโครงการ โครงการจำหน่ายอาหารสำเร็จรูป
2. ชื่อ ผู้ดำเนินโครงการ.....
3. ชื่อ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ.....

4. หลักการและเหตุผล อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน เราต้องรับประทานอาหารทุกวัน คนในหมู่บ้านของกลุ่มผู้ดำเนินโครงการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนอกบ้าน มักไม่มีเวลาประกอบอาหารเอง ใกล้เคียงหมู่บ้านยังมีสำนักงานของเอกชนซึ่งมีพนักงานจำนวนมาก แต่ในบริเวณนี้มีร้านอาหารสำเร็จรูปน้อยคุณภาพอาหารและการบริการไม่ค่อยดี ไม่มีร้านอาหารสำเร็จรูปที่มีคุณภาพดี และราคาปานกลาง สมาชิกของกลุ่มมีความสามารถในการประกอบอาหารได้ดี และบริเวณบ้านของสมาชิกมีสถานที่กว้างเหมาะที่จะจัดเป็นร้านอาหาร จึงได้จัดทำโครงการร้านอาหารสำเร็จรูป

5. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพจำหน่ายอาหารสำเร็จรูป
2. เห็นช่องทางและมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพจำหน่ายอาหารสำเร็จรูป
3. สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนและประสบการณ์การปฏิบัติโครงการอาชีพไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

6. เป้าหมาย

ด้านปริมาณ ปรุงและจำหน่ายอาหารสำเร็จรูปในวันเสาร์และวันอาทิตย์
ด้านคุณภาพ นักเรียนทุกคนในกลุ่มเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพและพัฒนาการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

7. ระยะเวลาดำเนินโครงการตลอดโครงการตั้งแต่เปิดภาคเรียนจนถึงปิดภาคเรียน
(20 พฤษภาคม - 30 กันยายน และ 1 พฤศจิกายน - 15 มีนาคม)

8. สถานที่ประกอบอาชีพ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

9. งบประมาณ

- 9.1 แหล่งเงินทุน เงินสะสมของสมาชิกกลุ่ม คนละ 1,000 บาท
- 9.2 จำนวนเงินทุนเริ่มโครงการ 15,000 บาท
- 9.3 ทรัพย์สินถาวร โต๊ะ เก้าอี้ ถ้วย ชาม และเครื่องครัว ส่วนหนึ่งยืมใช้ชั่วคราว / จัดซื้อ
- 9.4 ทรัพย์สินสิ้นเปลือง อาหารสด ซื้อเป็นรายวัน

9.5 เงินทุนขยายกิจการ หากกิจกรรมประสบความสำเร็จก็จะนำกำไรมาขยาย
กิจการ

9.6 กำไร (ขาดการณ) ในระยะเริ่มแรกมีกำไรประมาณวันละ 300-500 บาท

10. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การเตรียมการ

- ศึกษาสำรวจข้อมูล
- เขียนโครงการ
- ขออนุมัติโครงการ
- เตรียมหาทุน
- กำหนดรายการอาหารที่จะปรุงจำหน่าย
- ประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้าเป้าหมายทราบ

2. การเตรียมสถานที่

- จัดตกแต่งสถานที่
- เตรียมวัสดุอุปกรณ์

3. ขั้นตอนการดำเนินงานอย่างละเอียด

- ศึกษาหาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอาชีพ
- ศึกษาสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสำรวจความสนใจประกอบการเลือกอาชีพ
- วิเคราะห์ข้อมูล
- ตัดสินใจเลือกอาชีพ
- ศึกษาวิธีเขียนโครงการงานอาชีพ
- ขออนุมัติโครงการงานอาชีพ
- ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม
- กำหนดรายการอาหารที่จะจำหน่าย
- ประชาสัมพันธ์บอกกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย
- เตรียมอุปกรณ์การปรุงอาหาร ภาชนะต่าง ๆ
- ตกแต่งสถานที่
- ลงมือปรุงอาหารจำหน่าย โดยสับเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติหน้าที่ดังนี้
ซื้ออาหารสด ตกแต่ง / ทำความสะอาดร้าน / ล้างภาชนะ บริการลูกค้า เก็บเงิน

- ทำบัญชี
- ประเมินการปฏิบัติงานเป็นรายวัน / รายสัปดาห์
- ประเมินสรุปเมื่อปฏิบัติงานเสร็จสิ้น
- เสนอแนะแนวทางการพัฒนาอาชีพ

11. ปัญหาและแนวทางแก้ไข

1. ปัญหา ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน

- ลูกคามีไม่ปฏิบัติตามเป้าหมาย
- ประสบการณ์ในการจำหน่ายสินค้าไม่เพียงพอ

2. แนวทางแก้ไข

- นำอาหารสำเร็จรูปใส่ถุงไปจำหน่ายตามบ้าน / ชุมชน
- ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นระยะ

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านความรู้และประสบการณ์ นักเรียนทุกคนมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพในอนาคต
2. ด้านผลผลิต ทรัพย์สิน กำไร นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน ทำให้เห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพ แบ่งเบาภาระผู้ปกครอง

ลงชื่อผู้เสนอโครงการ.....

โครงการการประกอบอาชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดทำโครงการการประกอบอาชีพ มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เพราะถ้าได้มีการวางแผน ก่อนลงมือปฏิบัติ ความผิดพลาดทั้งหลายย่อมน้อยลงโดยเฉพาะการวางแผนการดำเนินงานนั้นจะมีความชัดเจนเกี่ยวกับ แผนการผลิต แผนการลงทุน และแผนการตลาด การจัดทำโครงการการประกอบอาชีพที่ดี ย่อมทำให้การประกอบอาชีพบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

มีระบบการทำงาน และลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน ทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เจ้าของกิจการมีความเชื่อมั่นในการบริหารงาน และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็

สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี เพราะมีการวางแผน และคิดอย่างรอบคอบมาแล้วช่วยให้เจ้าของกิจการสามารถตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงาน และความสำเร็จ ของเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง

การจัดทำโครงการการประกอบอาชีพ สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน การดำเนินงานได้โดยจะเห็นได้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียงจริงๆ คือ หลักการดำเนินชีวิตที่จริงแท้ที่สุด กรอบแนวคิดของหลักปรัชญามุ่งเน้นความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา อันมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ สามารถประยุกต์ใช้ในทุกกระดับ ตลอดจนให้ความสำคัญกับคำว่า ความพอเพียง ที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้เงื่อนไขของการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม”

เรื่องที่ 3 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นฐานในการประกอบอาชีพ

เศรษฐกิจพอเพียงกับอาชีพธุรกิจ

ธุรกิจทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นธุรกิจประเภทการผลิต การค้า หรือบริการ ล้วนแต่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากผลประกอบการทางธุรกิจมีอิทธิพลต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจและความเจริญเติบโตของประเทศ การดำเนินธุรกิจในประเทศไทยที่ผ่านมา มีเป้าหมายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยระบบทุนนิยมที่กระตุ้นให้คนบริโภคตลอดเวลาและมากยิ่งขึ้น เพื่อผลตอบแทนสูงสุดโดยไม่คำนึงถึงวิธีการอันชอบธรรม การขยายตัวของผลผลิตมุ่งการพึ่งพาอุปสงค์ เทคโนโลยีและทุนจากต่างประเทศ ทำให้ความสามารถในการพึ่งพาตนเองต่ำลง องค์กรธุรกิจถูกครอบงำความคิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ด้านลบ ส่งผลกระทบต่อค่านิยมและทัศนคติที่เน้นความร่ำรวยและความสะดวกสบาย เป็นเป้าหมาย เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม และขาดจิตสำนึกต่อสาธารณะ องค์กรธุรกิจต้องเผชิญกับความเสี่ยงภายใต้เงื่อนไขในระบบเศรษฐกิจโลกที่มีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน

ดังนั้น การปรับตัวต่อกระแสโลกาภิวัตน์ จึงจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้และการยืดหยุ่น อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้าง ศักยภาพการดำเนินธุรกิจเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบ จากสภาพแวดล้อมภายนอก ในบริบทของความเชื่อมั่นต่อการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในองค์กรจากประเด็นต่างๆ ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียงใช้ได้ผลดีเฉพาะในภาคเกษตร เศรษฐกิจพอเพียงคือการประหยัดและไม่เป็นหนี้ การแสวงหากำไรขัดกับปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่เหมาะสมกับธุรกิจในยุคโลกาภิวัตน์ เมื่อพิจารณา จากแนวคิด หลักการ และองค์ประกอบต่างๆ ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถ อธิบายในประเด็นดังกล่าว ดังนี้

เนื่องจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้นำไปประยุกต์ใช้กับภาคเกษตรในระยะแรก เพราะมีความขัดสนสูงกว่าภาคอื่นๆ ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่า เศรษฐกิจพอเพียงใช้ได้ผลดี เฉพาะภาคเกษตรเท่านั้น ซึ่ง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล (2549: 286) ได้อธิบายว่า “เศรษฐกิจ พอเพียงมิได้จำกัดเฉพาะของเกษตรกรหรือชาวไร่ชาวนาเพียงเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจของ ทุกคนทุกอาชีพ ทั้งที่อยู่ในเมืองและอยู่ในชนบท เช่น ผู้ที่เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและ บริษัทในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าจะต้องขยายกิจการเพราะความเจริญเติบโตของโรงงาน โดยอาศัยการขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือหากจะกู้ยืมก็กระทำตามความเหมาะสม ไม่ใช่ กู้มาลงทุนจนเกินตัวจนไม่เหลือที่มั่นให้ยืนอยู่ได้ ต้องรู้จักใช้จ่าย ไม่ฟุ่มเฟือยเกินตัว” อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในด้านองค์ประกอบและเงื่อนไข จะเห็นได้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับและประกอบ อาชีพได้ในทุกสาขาไม่จำกัดเฉพาะภาคเกษตร การประยุกต์ใช้กับภาคธุรกิจและภาคเศรษฐกิจ อื่นๆ มีความสำคัญมาก เนื่องจากแนวโน้มสังคมไทยเป็นสังคมเมืองมากขึ้น และการผลิตของภาค ธุรกิจมีสัดส่วนสูงมาก หากภาคธุรกิจไม่ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางแล้ว ยากที่ จะเกิดความพอเพียง (ณัฐพงษ์ ทองภักดี, 2550: 18)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำทางการบริหารธุรกิจ โดยไม่ปฏิเสธระบบ การตลาด แต่เป็นเครื่องชี้้นำการทำงานของกลไกตลาดให้มีเสถียรภาพดีขึ้น และไม่ขัดกับ

หลักการแสวงหากำไร จึงไม่จำเป็นต้องลดกำไรหรือลดกำลังการผลิตลง แต่การได้มาซึ่งกำไรของธุรกิจ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น หรือแสวงหาผลกำไรเกินควรจากการเบียดเบียนประโยชน์ของสังคม ตลอดจนต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรในธุรกิจอย่างประหยัดและมีคุณภาพ ดังพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาวันที่ 4 ธันวาคม 2550 ความว่า (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2551ก: 2)

“ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร ไม่ใช่เพียงพอ ไม่ได้หมายความว่า ให้ทำกำไรเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้นเอง ทำกำไรก็ทำ ถ้าเราทำกำไรได้ดี มันก็ดี แต่ว่าขอให้มันพอเพียง ถ้าท่านเอากำไรหน้าเลือดมากเกินไป มันไม่ใช่พอเพียง นักเศรษฐกิจเขาว่าพระเจ้าอยู่หัวนี่คิดอะไรแปลกๆ ก็แปลกดี ขายไม่ให้ได้กำไร ซื่ออะไรไม่ขาดทุน เป็นเศรษฐกิจพอเพียง คือไม่ต้องหน้าเลือด แล้วไม่ใช่จะมีกำไรมากเกินไป หรือน้อยเกินไป ให้พอเพียง ไม่ใช่เรื่องของการค้าเท่านั้นเอง เป็นเรื่องของการพอเหมาะพอดี”

นอกจากนี้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ปฏิเสธการเป็นหนี้หรือการกู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนในภาคธุรกิจ โดยยังคงมุ่งสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการผลิตเพื่อความก้าวหน้าขององค์กร แต่เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ กล่าวคือ การกู้ยืมเงินเพื่อลงทุนทางธุรกิจ จะต้องมีการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงที่จะกระทบต่อธุรกิจ โดยคำนึงถึงหลักความคุ้มค่าและกำหนดมาตรการรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2551: 1)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ธุรกิจสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืนในระยะยาวและสร้างความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ธุรกิจที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะแข่งขันอย่างพอประมาณตามศักยภาพของตนเอง โดยทำธุรกิจที่มีความชำนาญหรือสร้างความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการแข่งขันที่ ดีขึ้น

ดังนั้น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่สนับสนุนระบบเศรษฐกิจปิดที่ไม่เกี่ยวข้องกับใครไม่ค้าขาย ไม่ส่งออก หรือหันหลังให้กับกระแสโลกาภิวัตน์ แต่เป็นปรัชญาที่เน้นการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนบนรากฐานที่เข้มแข็ง โดยองค์กรธุรกิจต้องรู้เท่าทันความสามารถของตนเอง ใช้หลักตนเป็นที่พึ่งของตนเองให้ได้ก่อน จากนั้นจึงพัฒนาตนเอง

เพื่อให้ธุรกิจมีคุณภาพและเข้มแข็งขึ้น สามารถเป็นที่พึ่งแก่ผู้อื่นได้ และนำไปสู่สังคมที่มีการ
เกื้อกูลซึ่งกันและกันได้ในที่สุด (สุทิน ลีปิยะชาติ, นริสา พิชัยวรุฒมะและอาทิสุดา ณ นคร,
2550: 9)

จากการรายงานของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย เรื่อง
“เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน” ในปี 2550 ได้สนับสนุน การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงมาใช้ในภาคธุรกิจว่า เศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของ
บริษัท ด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการทำธุรกิจที่เน้นผลกำไรระยะยาวในบริบทที่มีการแข่งขัน
การบริหารธุรกิจให้เกิดกำไรในโลกทุกวันนี้ มีความซับซ้อนมากกว่าการคิดถึงต้นทุนและ
ผลตอบแทน ธุรกิจต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกกลุ่ม ตั้งแต่พนักงานไปจนถึงลูกค้าและ
สังคมโดยรวม อย่างไรก็ตาม ธุรกิจยังต้องตระหนักถึงความเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา
ในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูงและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างผู้นำธุรกิจกับการขับเคลื่อน
เศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรรวดเร็ว (สุทิน ลีปิยะชาติ, นริสา พิชัยวรุฒมะ และอาทิสุดา ณ นคร,
2550 : 8) จะเห็นได้ว่า แท้จริงแล้วปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการเกี่ยวกับการ
พัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มความสามารถในการตอบสนองกิจการต่างๆ รอบด้าน โดยไม่ จำกัด
เฉพาะภาคเกษตร องค์กรที่ต้องการเติบโตได้อย่างยั่งยืนท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์จำเป็นต้อง
นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ซึ่งไม่ขัดกับหลักการแสวงหากำไร โดยอยู่บน
พื้นฐานของการไม่เอาเปรียบผู้อื่นและคำนึงถึงความเสี่ยงที่จะกระทบต่อธุรกิจ

เรื่องที่ 4 คุณธรรมในการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การประกอบอาชีพของบุคคลทุกคน ย่อมมุ่งหวังให้ตนเองประสบความสำเร็จในอาชีพ
หน้าที่การงานทั้งนั้น และแนวทาง วิธีการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ สามารถยึดเป็นหลัก
แนวทางในการประกอบอาชีพได้ทุกอาชีพ คือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การประกอบอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรยึดหลักในการ
ปฏิบัติตน ดังนี้

1. **ยึดความประหยัด** ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิตอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า “ความเป็นอยู่ที่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง” ปฏิบัติได้ด้วยวิธีจดบันทึกหรือทำบัญชีครัวเรือน

2. **ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต** แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพของตนเป็นหลักสำคัญ”

3. **ละเลิกการแก่งแย่งประโยชน์** และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า “ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้นหมายถึง ความสุข ความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น”

4. **ใฝ่หาความรู้** ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้ความชัดเจนว่า “การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้าที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไป ก็คือ ให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตัวเอง”

5. **ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี** ลดละสิ่งยั่วยุกิเลสให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมีใจน้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละอายต่อแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า “พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษา และเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น” ทรงย้ำเน้นว่าคำสำคัญที่สุด คือ คำว่า “พอ” ต้องสร้างความพอที่สมเหตุสมผลให้กับตัวเองให้ได้และเราก็จะพบกับความสุข

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพได้ทุกอาชีพ เช่น อาชีพเกษตรกรรม อาชีพธุรกิจ ฯลฯ “เศรษฐกิจพอเพียงจริงๆ คือหลักการดำเนินชีวิตที่จริงแท้ที่สุด กรอบแนวคิดของหลักปรัชญามุ่งเน้นความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา อันมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ สามารถประยุกต์ใช้ในทุกระดับ ตลอดจนให้ความสำคัญกับคำว่า ความพอเพียง ที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล

มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้เงื่อนไขของการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม” หรือที่เรียกว่า 3 ห่วง และ 2 เงื่อนไข ดังนี้

ความพร้อมประมาณ ได้แก่ เรียบง่าย ประหยัด การทำอะไรที่พอเหมาะพอควร สมดุล กับอัตภาพ ศักยภาพของตนและสภาวะแวดล้อม ตามความสามารถของแต่ละคน พอประมาณ กับภูมิสังคม สิ่งแวดล้อม สถานการณ์ การทำงานทุกอย่างต้องเรียบง่าย ประหยัด อย่าทำงานให้ยุ่ง ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ มีกำหนดการทำงานตามลำดับขั้นตอน และมีการปฏิบัติชัดเจน เช่น การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องรู้ว่านักศึกษาต้องการอะไร ผู้ใช้บัณฑิตต้องการอะไร เพราะทุกกิจกรรม ทุกงานที่มีต้นทุนอย่าทำงานทิ้งๆ ขว้างๆ การทำงานต้องมีประโยชน์ มีผลผลิตที่เกิดขึ้น

ความมีเหตุผล คือ การคิด ฟัง ปฏิบัติ การทำงานต้องใช้หลักความรู้ในการทำงาน วางแผนงานต้องระมัดระวัง ต้องใช้หลักวิชาการช่วยสนับสนุน อย่าใช้ความรู้สึกและอารมณ์ในการทำงาน ทุกคนมีศักยภาพในการทำงาน การพัฒนาตัวเองต้องเกิดขึ้นจากภายในตัวเองของแต่ละคน จึงต้องแสดงศักยภาพออกมาให้ได้

มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ ต้องมีแผนกลยุทธ์ เช่น เป็นอาจารย์ต้องมีแผนการสอน องค์กรต้องมีแผนกลยุทธ์ เป็นต้น การทำงานต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องมองภาพรวม ทุกคนมีส่วนร่วม คือการประสานงาน และการบูรณาการปรับวิธีการทำงาน หน่วยงานองค์กร ต้องมีธรรมาภิบาลเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันภายในตัว

มีความรู้ การเรียนรู้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทุกคนมักจะมองข้ามไป เมื่อคิดว่าตนเองมีความรู้เพียงพอแล้ว แต่ในความเป็นจริงแล้ว ทุกอาชีพย่อมต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนทักษะ เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ หรือแม้แต่ให้ตนเองมีความตระหนักที่จะลับความรู้ของตนให้แหลมคมอยู่เสมอ เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

มีคุณธรรม การประกอบอาชีพต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคล สังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้การประกอบอาชีพประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ได้รับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง ผู้ร่วมงาน และลูกค้า ผู้ประกอบอาชีพต้องมีคุณธรรม ดังนี้

- **ความขยัน อดทน** คือความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงาน การประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญา แก้ปัญหาจนงานเกิดผลสำเร็จ ผู้ที่มีความขยัน คือผู้ที่ตั้งใจประกอบอาชีพอย่างจริงจังต่อเนื่อง ในเรื่องที่ถูกที่ควร มีความพยายามเป็นคนสูงงาน ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

- **ซื่อสัตย์** คือการประพฤติตรง ไม่เอินเอียง จริงใจไม่มีเล่ห์เหลี่ยมผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือผู้ที่ประกอบอาชีพตรงไปตรงมา ไม่คดโกง ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค ไม่ใช้วัตถุที่เป็นอันตราย และคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

- **ความอดทน** คือ การรักษาสภาพะปกติของตนไว้ไม่ว่าจะกระทบกระทั่ง ปัญหาอุปสรรคใด ผู้มีความอดทน ในการประกอบอาชีพ นอกจากจะอาศัยปัญญาแล้ว ล้วนต้องอาศัย ขันติ หรือความอดทนในการต่อสู้แก้ไขปัญหาต่างให้งานอาชีพบรรลุความสำเร็จด้วยกันทั้งสิ้น

- **การแบ่งปัน / การให้** คือการแบ่งปันสิ่งที่มี หรือสิ่งที่เราสามารถให้แก่ผู้อื่นได้และเป็นประโยชน์แก่ผู้รับ การให้ผู้อื่นที่บริสุทธิ์ใจไม่หวังสิ่งตอบแทนจะทำให้ผู้ให้ได้รับความสุขที่เป็นความทรงจำที่ยาวนาน การประกอบอาชีพโดยรู้จักการแบ่งปันหรือให้สิ่งต่าง ๆ ที่สามารถให้ได้แก่ลูกค้าและชุมชนของเราย่อมได้รับการตอบสนองจากลูกค้าในด้านความเชื่อถือ

โครงการการประกอบอาชีพ สามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการได้จริง ดังจะเห็นได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ทำให้เราอยู่รอดไปวันๆ เท่านั้น แต่จะทำให้เรามีความสุขอย่างยั่งยืน และยังพัฒนาตนเองให้ร่ำรวยขึ้นได้ด้วย ซึ่งเป็นการร่ำรวยอย่างยั่งยืนแบบพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียง คือ การมีความพอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน ในด้านการบริหารธุรกิจ เราก็ต้องดูก่อนว่า เป้าหมายธุรกิจของเราคืออะไร มีแผนการอย่างไร ในการดำเนินตามแผน โดยที่ไม่ใช่จ่ายมากเกินไปจนความจำเป็น แต่อะไรที่จำเป็นเราก็ควรจ่าย อะไรที่ไม่จำเป็นเราต้องลดรายจ่ายส่วนนั้นลง นี่ก็เป็นการใช้จ่ายเงินด้วย **ความพอประมาณ**

นอกจากนั้น เราก็ต้องมีเหตุผลด้วย บริหารธุรกิจอย่างมีเหตุผลอะไรที่จำเป็นหรือไม่จำเป็นก็ต้องพิจารณาให้ดี ไม่ใช่เห็นว่าคนอื่นทำอะไรก็ทำตาม คนอื่นโปรโมชันพิเศษอื่นๆ ก็ทำ

ตามคนอื่นโฆษณาทำตาม ซึ่งนี่เป็นการใช้ความรู้สึกนึกคิดตัดสินปัญหา ไม่ได้ใช้เหตุผลเลย ดังนั้นเราต้องมีเหตุผลด้วย ในการทำอะไรสักอย่างก็ต้องพิจารณาให้ละเอียดถี่ถ้วนดูว่าเหมาะสมกับธุรกิจของเราหรือไม่ สมควรทำหรือไม่ และถ้าทำเช่นนั้นแล้วจะเป็นอย่างไร

เมื่อเรามีความพอประมาณ มีเหตุผลแล้วก็ต้องมี**ภูมิคุ้มกัน**ด้วย ธุรกิจของเราจะมีภูมิคุ้มกันที่แข็งแรง จึงจะอยู่รอดได้อย่างยั่งยืนเพราะถ้าเราไม่มีภูมิคุ้มกันในด้านต่างๆ เวลาเกิดปัญหาอะไรขึ้นธุรกิจของเราก็จะอ่อนแอลง กำไรลดลง กระแสเงินสดลดลง ถ้าถึงขั้นร้ายแรงอาจจะทำให้ธุรกิจ จบลงไปเลยก็เป็นได้ ตัวอย่างเช่น เรามีแผนธุรกิจและทุกอย่างเป็นไปตามแผน แต่เรายังเตรียมแผนสำรองไว้ด้วย เพื่อเกิดความผิดพลาดหรือบางที่เราเห็นว่าธุรกิจของเรามีกระแสเงินสดที่ไหลเวียนดี แต่เรายังกันเงินบางส่วนไว้ เพื่อเกิดปัญหาด้านการเงินซึ่งเราไม่ได้คาดคิด ...ดังที่กล่าวมาก็เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับธุรกิจของเราได้เช่นกัน เศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่ใช่เพียงแค่การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หรือการใช้ชีวิตตามชนบทเท่านั้น แต่เราสามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจของเราอยู่รอดและเติบโตอย่างยั่งยืนตลอดไป

การทำงาน จึงต้องยึดความพอเพียง ประกอบด้วย ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีกระบวนการพัฒนาที่ยึดคุณธรรม ความเพียร ความรอบรู้ ความซื่อสัตย์สุจริตให้เข้าจิตใจที่สำคัญ การทำงานกับมนุษย์ต้องใช้หลักการ หลักวิชาการให้สอดคล้องกับภูมิสังคม คือภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม ต้องปรับกระบวนการทำงาน การบริหารจัดการ ต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การยอมรับจากเพื่อนร่วมงานในองค์กร เพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้ไปสู่ความสำเร็จ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

บทที่ 4

สร้างเครือข่ายดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

เรื่องที่ 1 การส่งเสริม เผยแพร่ ขยายผลงานการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคล ชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จ

การส่งเสริม เผยแพร่ ขยายผลงานการปฏิบัติ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคล ชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จนั้น มีหลายองค์กร หลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และเอกชน ที่ดำเนินการส่งเสริม เผยแพร่ ขยายผลงานการปฏิบัติของบุคคล ชุมชนที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และการแก้ไขปัญหาของชุมชน อาทิ เช่น

1. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
4. มูลนิธิชัยพัฒนา
5. มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด
6. มูลนิธิสยามกัมมาจล (ธนาคารไทยพาณิชย์)
7. กระทรวงศึกษาธิการ
8. สำนักงานรัฐมนตรี (ชุมชนพอเพียง) ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีองค์กรอิสระที่ดำเนินการส่งเสริม เผยแพร่ ขยายผลงานการปฏิบัติ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคคล ชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้ระดมความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการขับเคลื่อน การแก้วิกฤตชาติ โดยการน้อมนำศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาสู่การปฏิบัติ จัดตั้งขึ้นจากการประชุมหารือกัน ณ โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดาของ 4 องค์กร ได้แก่ โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระ

พระเทพรัตนราชสุตา สยามบรมราชกุมารี โครงการส่งเสริมกิจกรรมไร้สารพิษ และมูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2545

การดำเนินงานที่ผ่านมา สถาบันฯ ได้เป็นศูนย์กลางในการสร้างเครือข่ายขยายผลให้มีการเรียนรู้ การฝึกอบรม ไปสู่การปฏิบัติและการดำรงชีวิตของประชาชนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีผลงานด้านต่างๆที่ผ่านมามีดังนี้

- งานจัดตั้งและพัฒนาศูนย์ฝึกอบรม โดยสามารถจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมภายใต้เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงได้กว่า 120 ศูนย์ฝึกอบรมทั่วประเทศ
- งานฝึกอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรมเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดที่มหาวิทยาลัยเพื่อฝึกอบรมนอกสถานที่ให้กับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไป
- งานเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์อื่นๆของพระราชชาในการแก้วิกฤตของประเทศ ผ่านสื่อต่างๆ อาทิเช่น สื่อโทรทัศน์ รายการคนห่วงแผ่นดิน รายการจารึกไว้ในแผ่นดิน รายการเวทีชาวบ้าน รายการคนละไม้คนละมือ รายการ 108 มหัศจรรย์พอเพียง รายการทำดีให้พ่อคุณ รายการคนพอเพียง รายการคลินิกแก้แค้น เรื่องหัวใจแผ่นดิน และอื่นๆอีกมากมายสื่อสิ่งพิมพ์ บทความหนังสือพิมพ์คมชัดลึก “พอแล้วรวย” ทุกวันเสาร์ หนังสือ/แผ่นพับ เผยแพร่องค์ความรู้และการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง สื่ออื่นๆ สื่อ สติกเกอร์ วีซีดี กระเป๋า และผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ผลิตขึ้นเองภายในเครือข่าย
- กิจกรรมเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและดึงแนวร่วมการขับเคลื่อนสู่รูปธรรมการปฏิบัติจริงในรูปแบบเบญจภาคี
 - งานมหกรรมคืนชีวิตให้แผ่นดินในเดือน มีนาคม ของทุกปี
 - งานมหกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ร่วมกับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ทุกๆ 2 ปี
 - งานกิจกรรมฟื้นฟูลุ่มน้ำและทะเลไทย เพื่อฟื้นฟูป่าต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และท้องทะเลตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฟื้นฟูสัมมาชีพให้เต็มแผ่นดิน ตั้งแต่ภูผาสู่หอนาฬิกาให้ครอบคลุม 25 ลุ่มน้ำทั่วประเทศ โดยได้ดำเนินงานไปแล้วในลุ่มน้ำภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคกลาง

- การสถาปนามหาวิทยาลัยเพื่อพ่อ ในการฟื้นฟูประเทศไทยด้วยศาสตร์ของพระราชชา ด้วยความร่วมมือของเบญจภาคี โดยมีการจัดตั้ง โภธิวิชชาลัย ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จ. สระแก้ว ในปี 2550 และมีเป้าหมายในการจัดตั้ง โภธิวิชชาลัย ณ สถานที่อื่นๆทั่วประเทศ เพื่อเป็นที่รวมและถ่ายทอด องค์ความรู้ศาสตร์ของพระราชชา ให้เต็มแผ่นดิน

และนอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ ที่ส่งเสริม เผยแพร่ ขยายผลงานการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น

1. <http://www.chaipat.or.th/>
2. <http://www.rdpb.go.th/RDPB/front/king.aspx>
3. <http://longlivetheking.kpmax.com/>
4. <http://www.sufficiencyeconomy.org/>
5. <http://www.nesdb.go.th/>

ตัวอย่างบุคคล ชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จและได้รับการเผยแพร่ ผลงานการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. บุคคลที่ประสบผลสำเร็จและได้รับการเผยแพร่ ผลงานการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คุณสมบุรณ์ ศรีสุบัติ เจ้าของ“สวนลุงนิล”ซึ่งเป็น “ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติพืชมงคล 9 ชั้น” ชาวบ้านแห่งบ้านทอนอม หมู่ที่ 6 ตำบลช่องไม้แก้ว อำเภอบึงสามพัน จังหวัดชุมพร และเกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดชุมพรคงเคยได้ยินชื่อบุคคลผู้นี้ที่ได้รับการยอมรับจากหลายหน่วยงานว่าเป็นเกษตรกรตัวอย่าง ที่มีชีวิตน่าสนใจเป็นอย่างมาก เพราะบุคคลผู้นี้มีความรู้แค่ชั้นประถมปีที่ 4 เคยมีอาชีพเป็นช่างตัดเสื้อ เป็นเจ้าของร้านอาหาร 9 แห่ง และเคยเป็นเจ้าของสวนทุเรียนที่ประสบปัญหาจนมีหนี้สินกว่า 2 ล้านบาท แต่สามารถเปลี่ยนชีวิตของตนเองด้วยการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จนสามารถปลดหนี้ และกลายเป็นผู้ที่มีรายได้ปีละนับล้านบาท

เกษตรกรตัวอย่างที่ไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตาชีวิต โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจนสามารถปลดหนี้ปลดสิน และยืนอยู่ได้ด้วยลำแข้งตนเอง และยังพร้อมแบ่งปันสิ่งที่ตนได้รับจาก"การเดินตามรอยพ่อ" ให้หลายคนที่อาจจะยังมองหาหนทางไม่เจออยู่ในขณะนี้ด้วย

นายเล็ก กุศลวงศ์แก้ว เป็นบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่องในฐานะที่ท่านเป็น “ปราชญ์ชาวบ้าน” และเป็นผู้นำตามธรรมชาติของชุมชน ผลงานที่โดดเด่นของนายเล็ก คือ การเผยแพร่ความคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสานกับแนวคิดทางพุทธศาสนา แนวความคิดของนายเล็กสามารถนำไปปฏิบัติและก่อให้เกิดผล อีกทั้งยังสัมพันธ์กับวิถีเศรษฐกิจของชาวบ้าน บนพื้นฐาน ของการใช้ชีวิตอย่างพออยู่ พอกิน

ปัจจุบันนายเล็ก สามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการ “พึ่งพาตนเอง พึ่งพาธรรมชาติด้วยความเคารพ” ในกว่า 300 หมู่บ้าน 94 อำเภอ ในจังหวัด 3 จังหวัด และเป็นคณะกรรมการและวิทยากรให้หลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ หน่วยงานเอกชนและองค์กรชาวบ้าน หลายแห่งทั่วประเทศ

นายเล็ก ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ สู่การปฏิบัติจริง โดยใช้วิธีการรวมกลุ่ม เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึก พร้อมขยายเครือข่ายการเรียนรู้ ดังคำกล่าวของนายเล็กที่ว่า “อยากได้ช้างป่า ก็เอาช้างไปต่อ ถ้าอยากได้คนชนิดเดียวกัน ก็ต้องเอาคนไปต่อ คนแบบเดียวกับเรามีอยู่ด้วยกันทุกชุมชน เพียงแต่เราต้องไปค้นหาเขาที่นั่น” จนเกิดกลุ่มอินแปงอยู่ในสมาชิกเครือข่ายภูมิปัญญาไท ซึ่งถือเป็นเครือข่ายระดับชาติ มีสมาชิกเป็นเครือข่ายองค์กรชุมชน ระดับอำเภอ และจังหวัดอยู่ทุกภาคของประเทศ มีการเดินทางไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนความรู้ และในปี พ.ศ. 2541 เครือข่ายภูมิปัญญาไทได้ร่วมกันพัฒนา “แผนแม่แบบชุมชน” ขึ้นมาจากประสบการณ์ของชุมชนเพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาชุมชน โดยแบ่งเป็น 7 ประเด็น คือ การเกษตร สิ่งแวดล้อม สุขภาพชุมชน อุตสาหกรรม ธุรกิจชุมชน กองทุนและสวัสดิการชุมชนและการเรียนรู้ ปัจจุบัน บทบาทหลักของนายเล็ก กุศลวงศ์แก้ว ในขณะนี้ คือ การขยายแนวความคิดและสร้างเครือข่าย ส่วนงานภายในกลุ่มอินแปง สามารถดำเนินงานละกำหนดแนวความคิดของตนเอง รวมทั้งกลุ่มเยาวชน “เด็กกะเลิงรักป่า” ที่มีกิจกรรมหลักเพื่อให้เยาวชนได้สืบทอดแนวคิด วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชน นับเป็นการเผยแพร่ ถ่ายทอด ผลงานที่ประสบผลสำเร็จจากรุ่นสู่รุ่น

2. ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จและได้รับการเผยแพร่ ผลงานการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชุมชนบ้านจำรุง ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง บ้านจำรุง ตั้งอยู่หมู่ ที่ 7 ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ภาคตะวันออกของประเทศไทย ด้วยสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนเน้นการพึ่งพาตนเอง จนเป็นที่ยอมรับและเป็นตัวอย่างที่ดี มีผู้มาศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดทั้งปี หมู่บ้านจำรุงส่งเสริมให้ประชาชน ได้นำผักพื้นบ้านมารับประทาน อาทิ ดอกอัญชัน ยอดมะระ ขมิ้นชัน ชะอม ใบชะพลู ใบบัวบก ยอดเสม็ดแดง ฯลฯ ใช้ประกอบเป็นอาหารหลัก รวมถึงชวนเชิณักท่องเที่ยวที่เข้ามาเป็นลูกค้าของร้านส้มตำจำรุง ได้บริโภคผักพื้นบ้านเหล่านี้ จนกระทั่งได้เป็นสัญลักษณ์ของชุมชน ที่นักท่องเที่ยวรู้จักและคุ้นเคย กลุ่มผู้สูงอายุบ้านจำรุงเป็นตัวอย่างของการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์คุณภาพมากมาย อาทิ ผลิตข้าวซ้อมมือบรรจุถุงจำหน่ายในร้านค้าของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี โดยมีโรงสีข้าวชุมชนเองมีการผลิตข้าวซ้อมมืออย่างต่อเนื่อง และนำเศษแกลบรำส่งให้กับกลุ่มเกษตรกรพื้นบ้านทำปุ๋ยชีวภาพ และนำปลายข้าวขายให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงตะพาบน้ำ ก่อตั้ง กลุ่มธนาคารชยะ

ชุมชนไม้เรียง เป็นตำบลเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ขนาดพื้นที่ประมาณ 45 ตารางกิโลเมตร อยู่ในอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากรจำนวนประมาณ 1,382 ครัวเรือน และประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นหลักมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยเฉพาะหลังจากที่รัฐมีนโยบายส่งเสริมการเกษตรเชิงพาณิชย์ ด้วยการปลูกยางพาราเป็นพืชเดี่ยว และทำให้วิถีชีวิตของชาวไม้เรียงขึ้น อยู่กับยางพาราตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ความหวังและชีวิตของชาวบ้านยิ่งผูกติดกับยางพาราอย่างแนบแน่นมากขึ้น หลังจากที่ชุมชนไม้เรียงประสบวาทภัยแลหมทะเลมทุก ในปี พ.ศ. 2505 วาตภัยครั้งนั้นได้ทำให้พื้นที่ป่าไม้และสวนยางเดิม รวมทั้งพื้นที่เพาะปลูกของชุมชนไม้เรียงถูกทำลายราบเรียบ ชาวบ้านจึงได้ขยายพื้นที่การทำสวนยางพารามากขึ้น เพื่อทดแทนพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกทำลาย โดยปลูกยางขึ้นมาใหม่จากการสนับสนุนด้านทุนและพันธุ์ยาง ของกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง จนในที่สุด “กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางไม้เรียง” จึงก่อเกิดขึ้นมา เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2527 และเริ่มทำการผลิตเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่

20 ตุลาคม 2527 ด้วยสมาชิกก่อตั้งจำนวน 37 คน มีกำลังการผลิตยางอบแห้งวันละ 500 กิโลกรัม จนปัจจุบันสามารถขยายสมาชิกเป็น 179 คน และมีกำลังการผลิตสูงสุดได้ถึงวันละ 5 ตัน

เรื่องที่ 2 การสร้างเครือข่ายการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตและกระบวนการ ขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เครือข่าย (Network) เป็นรูปแบบทางสังคมที่เปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเพื่อการแลกเปลี่ยน การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการร่วมกันทำงานโดยมีฐานะเท่าเทียมกันการสร้างเครือข่ายการทำงานเป็นวิธีการทำงานที่ได้รับความนิยมทั้งในภาคธุรกิจและในการทำงานเชิงพัฒนาสังคม นอกเหนือจากคำว่า "เครือข่าย" หรือ "Network" ในทางด้านธุรกิจ เราจะได้ยินคำเรียกชื่อต่าง ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียง เช่น คำว่า แนวร่วมในเชิงกลยุทธ์ หรือ Strategic Alliance หุ่นส่วนในการทำงาน หรือ Partner เป็นต้น ลักษณะของเครือข่าย โดยทั่วไปมีลักษณะ ดังนี้

เครือข่ายมีลักษณะเป็นโครงสร้างทางความคิด (Cognitive structures) ไม่ว่าจะพัฒนาไปถึงระดับใด บุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์กรเครือข่ายจะมีกรอบความคิดเกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายใกล้เคียงกันในด้านความรู้ความสามารถและความต้องการ

องค์กรเครือข่ายไม่มีลำดับชั้น (Hierarchy) การเชื่อมโยงระหว่างองค์กรเครือข่ายเป็นไปในลักษณะแนวราบ แต่ละองค์กรเป็นอิสระต่อกัน แต่ระดับความเป็นอิสระของแต่ละองค์กรอาจไม่เท่ากัน

องค์กรเครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ (Division of labour) การที่องค์กรเข้ามารวมเป็นเครือข่ายกันเพราะส่วนหนึ่งคาดหวังการพึ่งพิงแลกเปลี่ยนความสามารถระหว่างกัน ดังนั้นหากองค์กรใดไม่สามารถแสดงความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ ก็อาจหลุดออกจากเครือข่ายได้ ในทางตรงกันข้ามหากได้แสดงความสามารถ ก็จะนำไปสู่การพึ่งพิงและขึ้นต่อกัน การแบ่งงานกันทำ ทั้งยังเป็นการลดโอกาสที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งจะแสดงอำนาจเหนือเครือข่ายด้วย

ความเข้มแข็งขององค์กรที่ร่วมกันเป็นเครือข่าย จะนำไปสู่ความเข้มแข็งโดยรวมของเครือข่าย ดังนั้น การพัฒนาของแต่ละองค์กรเครือข่าย จึงเป็นสิ่งสำคัญ

องค์กรเครือข่ายกำหนดการบริหารจัดการกันเอง (Self-regulating) ในการทำงานร่วมกันในลักษณะแนวราบ จำเป็นต้องมีความสมานฉันท์ โดยผ่านกระบวนการทาง

ประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึงการต่อรอง ตกลงระหว่างองค์กรเครือข่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายใน เพื่อให้เครือข่ายสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

ความสำเร็จขององค์กรเครือข่ายมิใช่จะได้อะไรมาเพียงชั่วข้ามคืน แต่ต้องอาศัยระยะเวลา ในการบ่มเพาะความสัมพันธ์ ความศรัทธา และความไว้วางใจ เชื่อใจ ตลอดจนการสร้างกรอบทางความคิด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กร

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นระบบ

(1) สนับสนุนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนเดียวกันและระหว่างองค์กรชุมชนด้วยกันในทุกรูปแบบโดยเน้นการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีอยู่ และมีการรับรองวิทยฐานะของการเรียนรู้ ดังกล่าว

(2) ส่งเสริมการดำเนินงานในลักษณะวิทยาลัยประชาคม ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาและฝึกอาชีพแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในชุมชนในรูปแบบที่หลากหลายตามความสนใจและความถนัดโดยไม่จำกัดพื้นฐานความรู้

(3) ส่งเสริมให้องค์กรทางสังคมทุกฝ่าย เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันทางศาสนา สื่อมวลชน สถาบันการศึกษาทั้งส่วนกลางและภูมิภาค ฯลฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของบ้าน วัด โรงเรียน

การสร้างเครือข่ายการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และทรงยึดมั่นหลักการนี้มาโดยตลอด แต่นโยบายเกี่ยวกับเกษตรที่ผ่านมารองรับรัฐบาลเน้นการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกเป็นเชิงพาณิชย์ คือ เมื่อปลูกข้าวก็นำไปขาย และก็นำเงินไปซื้อข้าว เมื่อเงินหมดก็จะไปกู้ เป็นอย่างนี้มาโดยตลอดจนชาวนาไทยตกอยู่ในภาวะหนี้สิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงปัญหาด้านนี้ จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งธนาคารข้าว ธนาคารโค-กระบือ

เพื่อช่วยเหลือราษฎร นับเป็นจุดเริ่มต้นแห่งที่มาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” นับตั้งแต่อดีตกาล แม้กระทั่งโครงการแรกๆ แถวจังหวัดเพชรบุรี ก็ทรงกำชับหน่วยราชการมิให้นำเครื่องกลหนักเข้าไปทำงาน รับสั่งว่าหากนำเข้าไปเร็วนัก ชาวบ้านจะละทิ้งจอบ เสียม และในอนาคตจะช่วยตัวเองไม่ได้ ซึ่งก็เป็นจริงในปัจจุบัน

จากนั้นได้ทรงคิดค้นวิธีการที่จะช่วยเหลือราษฎรด้านการเกษตร จึงได้ทรงคิด “ทฤษฎีใหม่” ขึ้นเมื่อปี 2535 ณ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการทำการเกษตรให้แก่ราษฎร ในการจัดการด้านที่ดินและแหล่งน้ำในลักษณะ 30 : 30 : 30 : 10 คือ ขุดสระและเลี้ยงปลา 30 ปลูกข้าว 30 ปลูกพืชไร่พืชสวน 30 และสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ปลูกพืชสวนและเลี้ยงสัตว์ใน 10 สุดท้าย

ต่อมาได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมมาโดยตลอด เพื่อให้เกษตรกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมีความแข็งแรงพอ ก่อนที่จะไปผลิตเพื่อการค้าหรือเชิงพาณิชย์ โดยยึดหลักการ “ทฤษฎีใหม่” 3 ชั้น คือ **ชั้นที่ 1** มีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้ **ชั้นที่ 2** รวมพลังกันในรูปกลุ่มเพื่อการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม **ชั้นที่ 3** สร้างเครือข่าย กลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย

จากแนวทางหลักการ “ทฤษฎีใหม่” สามารถนำไปสู่แนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงที่นำไปใช้ได้กับทุกภาคส่วนในสังคมชุมชน ดังนี้

ชั้นที่หนึ่ง มีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด ขจัดการใช้จ่ายเป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรกเมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกรในสภาพการณ์เช่นนี้เกษตรกรจะกลายเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาด แทนที่ว่าตลาดจะเป็นตัวกระทำหรือเป็นตัวกำหนดเกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และหลักใหญ่สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่ายโดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไข่ ไม้ผล พืชผัก ฯลฯ

ขั้นที่สอง รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อทำการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม ฯลฯ ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้ กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขายและการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้วเกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเติบโตไปได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่าเศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อม ๆ กับสภาพการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

ขั้นที่สาม สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาครัฐราชการ ในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการ และข่าวสารข้อมูล ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้น จึงมิได้หมายถึงรายได้แต่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ ในมิติอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องมีการสร้างความผูกพันและความรับผิดชอบต่อการสร้างเครือข่ายร่วมกันเองใช้เวลา ต้องเคารพและความไว้วางใจซึ่งกันและกันเป็นสิ่งสำคัญ และต้องพึงระลึกไว้เสมอว่าในภาพรวม องค์กรที่ร่วมเครือข่ายจะต้องได้รับประโยชน์จากการสร้างเครือข่าย ต้องหมั่นสรุปบทเรียนการทำงาน วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนต่างๆ และต้องจำไว้เสมอว่าในช่วงการร่วมเป็นเครือข่ายหรือประสานงานกัน สถานการณ์อาจมีการเปลี่ยนแปลง เราต้องตระหนักถึงปัญหา และมีความยืดหยุ่นพอสมควร ที่สำคัญที่สุดคือ ต้องมีความรับผิดชอบในความสำเร็จ หรือความล้มเหลวร่วมกัน

กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

“...ในการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนก่อนด้วยวิธีการที่ประหยัดระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป ... การถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอน บริบูรณ์”

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 19 กรกฎาคม 2517 จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา จะพบว่า พระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิตซึ่งทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จักกันภายใต้ชื่อว่า เศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างเครือข่ายเรียนรู้ ให้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบความคิด เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในทุกภาคส่วน

วัตถุประสงค์ของการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาฯ ไปประยุกต์ให้ได้อย่างเหมาะสม และปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเสริมพลังให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างฐานรากทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งรักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากรในมิติต่างๆ ตลอดจนสามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเท่าทัน และนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนชาวไทย

การดำเนินการตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น นอกเหนือจากที่ทรงทดลองและปฏิบัติจริงในสวนจิตรลดาฯ และโครงการพระราชดำริต่าง ๆ แล้ว ได้มีผู้สนใจ

นำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตทั้งในประเทศและต่างประเทศแล้วมากมาย ซึ่งเราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปศึกษาหาว่า ในแต่ละพื้นที่ที่ได้มีผู้นำเอาปรัชญานี้ไปใช้อย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่นำไปใช้แล้วประสบความสำเร็จ

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษานั้น จะต้องมุ่งพัฒนาที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นจึงควรส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะเมื่อครูเข้าใจ ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ครูจะสอนให้เด็กรู้จักพอ ครูจะต้องรู้จักพอก่อนโดยอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องมีสติในการเลือกรับข้อมูลต่างๆ ที่เข้ามา รู้จักเลือกรับและรู้จักต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ หมั่นศึกษา เพิ่มพูนความรู้ อย่างเป็นขั้นเป็นตอนไม่ก้าวกระโดดในการเลือกรับข้อมูลนั้น ต้องรู้จักพิจารณาปรับอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รู้จักแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ประเมินความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา จะได้รู้จักและเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพ และผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง

เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การทำให้เด็กรู้จักความพอเพียง ปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สาระเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสอนให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุล ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม ความเป็นไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่างๆ รู้ว่าตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลก การกระทำของตนย่อมมีผลและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในโลกที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น สำคัญคือครูจะต้องรู้จักบูรณาการการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงความ

เชื่อมโยงในมิติต่างๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งความเป็นองค์รวมนี้จะเกิดขึ้นได้ ครูต้องใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน

นอกจากนี้ ในการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาฯ ไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ นั้น อาจจะใช้วิธี“เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ตามหลักการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า สำคัญที่สุดครูต้องเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อน โดยเข้าใจว่าแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นแนวคิดที่สามารถเริ่มต้น และปลูกฝังได้ผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น กิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การกำจัดขยะในโรงเรียน การสำรวจทรัพยากรของชุมชนฯลฯ

ก่อนอื่น ครูต้องเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี โดยกลับมาพิจารณาและวิเคราะห์ดูว่า ในตัวครูนั้นมีความไม่พอเพียงในด้านใดบ้าง เพราะการวิเคราะห์ปัญหาจะทำให้รู้และเข้าใจปัญหา ที่เกิดจากความไม่พอเพียง รวมทั้งควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาด้วย โดยการวิเคราะห์นี้ต้องดำเนินไปบนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม โดยเฉพาะคุณธรรมนั้น เป็นสิ่ง ที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในใจเด็กให้ได้ก่อน ผ่านกิจกรรมที่ครูเป็นผู้คิดขึ้นมา โดยครูในแต่ละโรงเรียนจะต้องมานั่งพิจารณาก่อนว่า จะเริ่มต้นปลูกฝัง แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากจุดไหน ทุกคนควรมาร่วมกันคิดร่วมกันทำ สามัคคีกันในกระบวนการหรือ

หลังจากที่ครูได้ค้นหากิจกรรมที่จะปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ครูควรจะต้องตั้ง เป้าหมายการสอนก่อนว่าครูจะสอนเด็กให้รู้จักพัฒนาตนเองได้อย่างไรโดยอาจเริ่มต้นสอนจากกิจกรรมเล็กๆ น้อยๆ ที่สามารถเริ่มต้นจากตัวเด็กแต่ละคนให้ได้ก่อน เช่น การเก็บขยะ การประหยัดพลังงาน ฯลฯ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่ตนเองมีต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกในด้านต่างๆ 4 มิติ

ในส่วนของการเข้าถึงนั้น เมื่อครูเข้าใจแล้ว ครูต้องคิดหาวิธีที่จะเข้าถึงเด็ก พิจารณาดูก่อนว่าจะสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในวิถีคิดและในวิชาการ

ต่าง ๆ ได้อย่างไร ทั้งนี้ อาจจัดกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ รู้จักแบ่งหน้าที่กันตามความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงชั้น เช่น ในกิจกรรมการเก็บขยะเพื่อรักษาความสะอาดของโรงเรียนนั้น ครูอาจจัดกิจกรรมสำหรับเด็กในแต่ละช่วงชั้น คือ

ช่วงชั้นที่ 1 สร้างกิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กช่วยกันเก็บขยะ (ให้เด็กรู้หน้าที่ของตนในระดับบุคคล)

ช่วงชั้นที่ 2 สร้างกิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กช่วยกันเก็บขยะและนับขยะ (ให้รู้จักการวิเคราะห์และรู้ถึงความเชื่อมโยงของตนเองกับสมาชิกคนอื่นๆ ในโรงเรียน)

ช่วงชั้นที่ 3 สร้างกิจกรรมที่สอนให้เด็กรู้จักเชื่อมโยงกับชุมชนภายนอกรอบๆ โรงเรียน เช่นสร้างกิจกรรมที่สอนให้เด็กรู้จักแบ่งแยกขยะ ร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่โรงเรียนและชุมชนของเขาตั้งอยู่ด้วย

กิจกรรมทั้งหมดนี้สำคัญคือ ต้องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยสถานศึกษาควรตั้งเป้าให้เกิดการจัดการศึกษาตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง สอดแทรกเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้สอนให้เด็กพึ่งตนเองให้ได้ก่อนจนสามารถเป็นที่พึ่งของคนอื่นๆในสังคมได้ต่อไป

การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำเนินการได้ใน 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ส่วนที่ 2 เป็นการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งส่วนที่ 2 นี้ประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียนและประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในระยะแรก ได้เริ่มจากการไปค้นหา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ และการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ พอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้ง เช่น เด็กช่วงชั้นที่ 2 ทำสหกรณ์ได้ เด็กช่วงชั้นที่ 4 ดูแลสิ่งแวดล้อม มีการส่งเสริมให้ใช้ความรู้यर่างรอบคอบระมัดระวัง ฝึกให้เด็กคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น มีวินัย มีสัมมาคารวะ ปลูกฝังจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ สอนให้ผู้เรียน ยึดมั่นในหลัก

ศีลธรรม พัฒนาคนให้เขารู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคมและช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และตัวกิจกรรมเองก็ต้องยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ ถึงจะเปลี่ยนผู้อำนวยการแต่กิจกรรมก็ยังดำเนินอยู่อย่างนี้เรียกว่ามีภูมิคุ้มกัน

การค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ก็เพื่อให้มีตัวอย่างรูปธรรม ในการสร้างความเข้าใจภายในวงการศึกษว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงหมายความว่าอย่างไร และสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง หลังจากนั้น ก็ส่งเสริมให้บูรณาการการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเหล่านี้ เข้าไปในการเรียนรู้สาระต่าง ๆ บูรณาการเข้ากับทุกสาระเรียนรู้ เช่น วิทยาศาสตร์ เพื่อทำให้เกิดสมดุลทางสิ่งแวดล้อม บูรณาการเข้ากับวิชาคณิตศาสตร์ ในการสอนการคำนวณที่มีความหมายในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง หรือบูรณาการเข้ากับสาระภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สุขศึกษา พลศึกษา การงานอาชีพเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้หมด นอกเหนือจากการสอนในสาระหลัก คือ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาวัฒนธรรมเท่านั้น

สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ให้ทุกช่วงชั้น เข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้ได้ แต่ถ้ามาตรฐานเรียนรู้ของทุกช่วงชั้นเหมือนกันหมดก็จะมีปัญหาทางปฏิบัติ จึงต้องกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเรียนการสอนของแต่ละช่วงชั้น และแต่ละชั้นปี ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 เน้นให้เด็กพึ่งตนเองได้ หรือใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว เช่น ประถม 1 ช่วยเหลือคุณพ่อคุณแม่ล้างจานซาม เก็บขยะไปทิ้ง กวาดบ้าน จัดหนังสือไปเรียนเอง แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน กินอาหารให้หมดจาน ประถม 2 วิเคราะห์รายจ่ายของครอบครัว จะมีตารางรอกค่าใช้จ่ายต่างๆของครอบครัว คุณแม่ซื้ออะไรบ้าง คุณพ่อซื้ออะไรบ้าง เด็กจะได้รู้พ่อแม่หาเงินมายากแค่ไหน เช่น ยาสีฟันหลอดละ 46 บาท จะต้องไม่เอามาบิบบเล่น จะต้องสอนให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งของ ให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของเงินทอง จะได้ฝึกนิสัยประหยัด ครอบครัวมีรายได้และรายจ่ายเท่าไร เด็กจะได้ฝึกจิตสำนึกและนิสัยพอเพียง มีหลายโรงเรียนทำแล้ว ประถม 3 สอนให้รู้จักช่วยเหลือครอบครัวอย่างพอเพียงและรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น มีส่วนร่วมสร้างครอบครัวพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 2 ฝึกให้เด็กรู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในโรงเรียน สามารถวิเคราะห์วางแผนและจัดทำบันทึกรายรับ - รายจ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับโรงเรียน และชุมชนใกล้เคียง โดยเริ่มจากการสำรวจทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนและเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนสามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่าง ๆ และในมิติต่าง ๆ ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียง เห็นคุณค่าของการใช้หลักพอเพียงในการจัดการชุมชน และในที่สุดแล้วสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด

ช่วงชั้นที่ 4 เตรียมคนให้เป็นคนที่ดีต่อประเทศชาติ สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ ต้องเริ่มเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศ และการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ หรือการศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อม สภาพปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างไรแตกแยกหรือสามัคคี เป็นต้น

ขณะนี้คณะทำงานขับเคลื่อนด้านการศึกษาและเยาวชน ทำงานร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และอีกหลายหน่วยงาน วิสัยทัศน์ของการขับเคลื่อน คือ สานเครือข่ายขยายความรู้ ควบคู่ประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้บุคลากรด้านการศึกษา สามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม ตลอดจนผู้บริหารสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุข

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรธุรกิจ

เมื่อองค์กรธุรกิจตระหนักถึงความจำเป็นและมีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินธุรกิจด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจะขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในองค์กร ให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมได้นั้น ผู้นำธุรกิจต้องมีความมุ่งมั่นและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งการพัฒนาองค์กรและกลไกต่าง ๆ เริ่มจากกำหนดนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาผสมผสานกับกลยุทธ์ขององค์กร โดยใช้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี บนพื้นฐานความรู้และคุณธรรม พร้อมทั้งถ่ายทอดเป็นแผนงาน และผลักดันไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินกิจการขององค์กรมีความสมดุลและเจริญเติบโตในระยะยาว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีแนวคิดในกรอบเดียวกัน แต่การนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรธุรกิจ สามารถปรับใช้ได้หลายรูปแบบ โดยไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว ดังนั้น ผู้นำธุรกิจจึงต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับเงื่อนไขและสถานะที่องค์กรกำลังเผชิญอยู่ โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับการบริหารธุรกิจด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ด้านการผลิต

ผู้นำธุรกิจกำหนดขนาดการผลิตที่เหมาะสม ตามกำลังความสามารถในการผลิตขององค์กรโดยไม่รับคำสั่งซื้อสินค้าหากความสามารถในการผลิตไม่เพียงพอ วางแผนการใช้ทรัพยากร โดยยึดหลักความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยเฉพาะสนับสนุนการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในประเทศ และเทคโนโลยีในการผลิตจากภูมิปัญญาไทย มุ่งเน้นคุณภาพการผลิตตามมาตรฐาน ไม่เอารัดเอาเปรียบคู่ค้า วางระบบการจัดการวัตถุดิบและสินค้าคงคลังอย่างมีประสิทธิภาพ กระจายความเสี่ยงโดยมีผลผลิตที่หลากหลาย มีนโยบายการจ้างงานเพื่อกระจายรายได้ โดยไม่นำเครื่องจักรมาทดแทนแรงงานโดยไม่จำเป็น และจัดระบบบำบัดของเสียโดยไม่สร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมด้านการตลาด

ผู้นำธุรกิจต้องมีความรอบรู้ในธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ และนำความรู้ในข้อเท็จจริงมาใช้ ในการกำหนดนโยบายการตลาด วางแผน และบริหารจัดการอย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม เพื่อ ประโยชน์แก่องค์กรธุรกิจอย่างแท้จริง ยึดหลักการรักษาความสมดุลในการแบ่งปัน ผลประโยชน์ของธุรกิจระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสมเหตุสมผล ตั้งแต่ผู้บริหาร พนักงาน บริษัทคู่ค้า สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การตั้งราคาสินค้าในราคายุติธรรม หลีกเลี่ยงการ โฆษณาชวนเชื่อเกินจริง เพื่อมุ่งหวังยอดขาย

ในระยะสั้น ใช้กลยุทธ์ด้านการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมในสินค้า ทั้งด้านการออกแบบ และพัฒนาสินค้าใหม่ รวมถึงการแก้ไขและปรับปรุงสินค้าเดิมให้มีคุณสมบัติ คุณประโยชน์ และ คุณภาพเพิ่มขึ้น รักษาความลับของผู้บริโภค ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ทางธุรกิจ มุ่งดำเนิน ธุรกิจ โดยไม่เอาเปรียบผู้อื่น ซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมต่อคู่ค้า เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่องค์กรธุรกิจ

ในระยะยาวส่วนการขยายธุรกิจขององค์กร ผู้นำธุรกิจต้องพิจารณาถึงความพร้อม ทุกด้านอย่างรอบคอบ เน้นธุรกิจที่มีความถนัด และขยายธุรกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยตอบสนองตลาดท้องถิ่นก่อนขยายไปสู่ส่วนภูมิภาคและต่างประเทศ มีมาตรการกระจาย ความเสี่ยง โดยเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความรอบคอบและระมัดระวัง ในการคิดพิจารณาตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ให้กระจ่างแจ้งในทุกแง่มุม เพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

นอกจากนี้ ผู้นำธุรกิจควรตรวจสอบและติดตามสภาวะทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง คาดการณ์ได้ถึงโอกาสและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเพิ่ม โอกาสในการแข่งขัน สร้างความพร้อมและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่าง เหมาะสม ด้วยการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนภายในองค์กร ประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง ล่วงหน้า เพื่อวางแผนรับมือได้ทันท่วงที เน้นการกระจายความเสี่ยงจากการมีผลิตภัณฑ์ที่ หลากหลาย และแปรสภาพได้ง่ายเพื่อลดผลกระทบจากวัฏจักรทางเศรษฐกิจ

ด้านการเงิน

ผู้นำธุรกิจวางแผนการลงทุนในธุรกิจที่สุจริต ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคม วิเคราะห์ถึงความคุ้มค่าในการลงทุนอย่างรอบคอบด้วยเหตุผล และลงทุนในธุรกิจที่หลากหลาย เพื่อลดความเสี่ยงด้านการเงิน หลีกเลี่ยงการลงทุนบนพื้นฐานของเงินกู้ที่ เกินขีดความสามารถในการชำระหนี้ รักษาอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนให้เหมาะสม และกำหนดนโยบายการลงทุน โดยไม่หวังผลกำไรในระยะสั้นควรเน้นความมั่นคงในระยะยาว ทำกำไรแต่ พอประมาณ โดยไม่มากเกินไป จนธุรกิจต้องประสบภาวะเสี่ยงหรือขาดภูมิคุ้มกันในธุรกิจ และทำกำไรไม่น้อยเกินไป จนธุรกิจไม่สามารถอยู่ รอดได้ จัดระบบการสะสมเงินออมและเงินทุนหมุนเวียนอย่างเหมาะสม

ผู้นำธุรกิจควรสนับสนุนการกระจายอำนาจและการตัดสินใจไปยังส่วนงานต่าง ๆ ในองค์กรโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กว้างขวางและครอบคลุมทุกส่วนงาน มุ่งเน้นการใช้งบประมาณอย่างสร้างสรรค์ โดยกำหนดกรอบแนวทางในการตัดสินใจอนุมัติและดำเนินงานโครงการต่างๆ ขององค์กรให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี มีระบบกลไกการตรวจสอบและติดตามผลการใช้งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง และการดำเนินงานต่างๆ อย่างโปร่งใส

ด้านทรัพยากรบุคคล

ผู้นำธุรกิจเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับการพัฒนาพนักงานอย่างต่อเนื่อง โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคลด้านต่าง ๆ ได้แก่ การคัดเลือกพนักงานด้วยหลักคุณธรรม โดยเน้นคนดีที่ซื่อสัตย์และคนเก่งที่มีคุณภาพ เน้นการทำงานเป็นทีม ฝึกอบรมการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่พนักงานทุกระดับในองค์กร ส่งเสริมการศึกษาและวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม ในด้านผู้นำธุรกิจกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้บริโภคนและองค์กร วางแผนการเตรียมความพร้อมของพนักงานในอนาคต กำหนดตัวชี้วัดการประเมินผลงานด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม เปลี่ยนแปลงระบบการเลื่อนตำแหน่งจากหลักความอาวุโสหรือหลักอุปถัมภ์ เป็นยึดหลักความสามารถของบุคคล กำหนดระดับค่าจ้างพอประมาณแก่ฐานะของ

องค์กรและสอดคล้องกับตลาดแรงงาน กำหนดนโยบายการดูแลพนักงานอย่างทั่วถึง โดยส่งเสริมให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน

นอกจากนี้ ผู้นำธุรกิจต้องปลูกจิตสำนึกความพอเพียงให้แก่พนักงาน ส่งเสริมการมี ค่านิยมสร้างสรรค์ และสร้างจรรยาบรรณการทำงานด้วยความสุจริต ขยันอดทน มีความมุ่งมั่น และใช้ความเพียรในการฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ตลอดจน กระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เชิดชูคุณธรรม ส่งเสริมความเกื้อกูลกันในองค์กร และความ รับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ จัดทำแผนการประชาสัมพันธ์หรือรณรงค์การใช้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง การปฏิบัติตาม กฎระเบียบด้านทรัพย์สินทางปัญญา การยอมรับพนักงานใน องค์กรที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ผู้นำธุรกิจผลักดันการยึดมั่นในระบบคุณธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่เบียดบัง ผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม นอกจากนี้ ผู้นำธุรกิจกระตุ้นให้พนักงานเห็นคุณค่าในการแบ่งปันสู่สังคม ได้แก่ การแบ่งปันองค์ ความรู้ โดยสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและเผยแพร่ไปยังสังคมให้ กว้างขวางยิ่งขึ้น ด้วยการนำเสนอตัวอย่างผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และความรู้ร่วมกัน รวมถึงการแบ่งปัน ทรัพยากรระหว่างพันธมิตรในธุรกิจ เพื่อช่วยเหลือกันในเรื่องวัตถุดิบ เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ

กรณีตัวอย่าง บริษัท ไทยโตชิบาอุตสาหกรรม จำกัด

ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็นองค์กรตัวอย่างที่ได้รับ รางวัลรองชนะเลิศ การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยบริษัทได้นำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ประโยชน์ในกิจการสำคัญ ได้แก่ ด้านการผลิต กระบวนการผลิตจะใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในประเทศ เพื่อลดปัญหาการขาดดุลทางการค้า ปรับปรุง เทคโนโลยีและการพัฒนาสินค้าอยู่เสมอโดยคำนึงถึงคุณภาพของสินค้าและความปลอดภัยใน การใช้สินค้า จัดโครงการ MIC ที่เปิดโอกาสให้พนักงานได้ริเริ่มและประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ โดยใช้ภูมิ ปัญญาไทย เป็นต้น

ด้านการตลาด เข้าใจฐานลูกค้าของตนเอง จัดนโยบายด้านการส่งเสริมการตลาดและการขายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสัญญาและข้อกำหนดของแต่ละประเทศ เพื่อให้ดำเนินธุรกิจถูกต้องและเป็นธรรม ด้านการเงิน นับตั้งแต่บริษัทเริ่มดำเนินกิจการ เมื่อปี 2512 บริษัทได้ขยายกิจการอย่างต่อเนื่องโดยขยายกิจการอย่างค่อยเป็นค่อยไป ยึดหลักการลงทุนอย่างรอบคอบและมีเหตุผล จัดทำรายงานการเงินบนพื้นฐานของความเป็นจริงและส่งมอบในเวลาที่กำหนด โดยไม่มีการแต่งรายงานการเงินที่ไม่ถูกต้อง บริหารการเงินโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เน้นความโปร่งใส และตรวจสอบได้

ด้านทรัพยากรบุคคล กำหนดนโยบายสนับสนุนให้มีการจ้างแรงงานไทย การรักษาระดับค่าจ้างและสวัสดิการให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด การสนับสนุนให้พนักงานเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในหน่วยงานเพื่อส่งเสริมให้พนักงานวางแผนการใช้จ่ายเงิน ลดปัญหาหนี้สิน สร้างวินัยการออม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงาน นอกจากนี้ พนักงานทุกคนจะได้รับการปลูกฝังให้ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย มีคุณธรรมซื่อสัตย์ และมีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคม

ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม บริษัทสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย โดยนำน้ำที่ได้รับการบำบัดแล้วกลับไปใช้เป็นน้ำซักโครกในห้องสุขา การนำความร้อนที่ปล่อยทิ้งมาใช้ประโยชน์ในการอบโคม รมรงค์การประหยัดพลังงานโดยใช้โซล่าเซลล์ในการผลิตน้ำร้อน ใช้ก๊าซ LPG แทนน้ำมันเบนซิน รมรงค์การจัดการขยะรีไซเคิล เพื่อลดจำนวนขยะ บริษัทจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อช่วยสังคมมากมายและต่อเนื่อง เช่น สร้างเครือข่ายทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาศึกษาดูงาน จัดโครงการอาสาสมัครเพื่อสังคม ได้แก่ การจัดแพทย์เคลื่อนที่ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย การบริจาคสิ่งของ การมอบทุนการศึกษาแก่ บุตรพนักงาน และบุคคลภายนอก การบริจาคโลหิต และจัดกิจกรรมช่วยเหลือเด็กกำพร้า เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551: 1-10)

ในปัจจุบันบริษัท ไทยโตชิบาอุตสาหกรรม จำกัด มุ่งทำธุรกิจด้วยกลยุทธ์ “Green” หรือ “นวัตกรรมสีเขียวเพื่อโลกสีเขียว” ในทุกส่วนงานขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน คือ (นงคณาถ ห่านวิไล, 2551: 1)

1. **Green Product** หมายถึง สินค้าทุกชนิดของบริษัทจะต้องประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการลดภาวะโลกร้อน

2. **Green Factory** หมายถึง โรงงานของบริษัทปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตที่เน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยสินค้าเกือบทุกชนิดสามารถนำมารีไซเคิลได้ และใช้วัตถุดิบที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

3. **Green Office** หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในองค์กร รวมถึงพนักงานทั้งหมดร่วมกันปรับเปลี่ยนให้เป็นองค์กรสีเขียวที่ ทุกฝ่ายร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น การรณรงค์ให้พนักงานช่วยกันประหยัดไฟและประหยัดน้ำ

4. **Green Purchasing** หมายถึง การซื้อใช้วัตถุดิบที่รักษาสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้กระดาษรีไซเคิล

5. **Green CSR** หมายถึง การทำประโยชน์สูงสุดเพื่อสังคม

จากการวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชสรร์ กันตะบุตร (2551: 35) เรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารองค์กรและทรัพยากรมนุษย์เพื่อความยั่งยืน” โดยศึกษาจากองค์กรธุรกิจขนาดย่อมจำนวน 296 แห่งของประเทศไทย และองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่จากกลุ่มประเทศตะวันตก จำนวน 28 องค์กร ซึ่งใช้ระยะเวลาในการวิจัยทั้งสิ้น 4 ปี พบว่า องค์กรธุรกิจที่ทำการวิจัยทุกองค์กรสามารถประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้ โดยผู้นำองค์กรดำเนินธุรกิจสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ปลุกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการดำรงชีวิตเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนทุกคนจนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้เหมาะสมกับตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมท้ายเล่ม

1. ให้ผู้เรียนอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขพอสังเขป

ความหมาย

.....

.....

.....

3 ห่วง ได้แก่

1.....

2.....

3.....

2 เงื่อนไข ได้แก่

1.....

2.....

2. ให้ผู้เรียนบอกการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว และชุมชนสังคม

ระดับการปฏิบัติ	หลักปรัชญา	วิธีการปฏิบัติ
ตนเอง		
ครอบครัว		
ชุมชน/สังคม		

บรรณานุกรม

- การแสวงหาความรู้. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก
<http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=6ba266b15de3d75f> (วันที่ค้นข้อมูล 6 พฤศจิกายน 2554)
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. สมุดบัญชีรับจ่าย –จ่ายในครัวเรือน สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ –ทำนา. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550.
- โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทยปี 2550 : เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ : โดยการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย , 2550.
- ปริญญช พิบูลสรารุช. คลังหลวงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทพิมพ์สวย จำกัด, 2554.
- ปริญญช หวังจิและคณะ. รายงานการวิจัยศึกษาการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโงกน้ำ. มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550.
- พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ให้กับตนเอง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก
http://www.bangkapi.ac.th/MediaOnLine/weerawanWMD/unit7_part17.htm
 (วันที่ค้นข้อมูล 6 พฤศจิกายน 2554)
- มูลนิธิสยามกัมมาจล.ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากหลักคิดสู่วิถีปฏิบัติ.
 บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัดมหาชน, 2554
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานฯ , 2547.

เศรษฐกิจแบบพอเพียง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

http://www.prdnorth.in.th/The_King/justeconomic.php (วันที่ค้นข้อมูล 8

พฤศจิกายน 2554)

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. นายสุรพงษ์	จำจด	เลขาธิการ กศน.
2. นายกิตติศักดิ์	รัตนฉายา	รองเลขาธิการ กศน.
3. นางสาวอัจฉรา	สากระจาย	รองเลขาธิการ กศน.
4. นายประเสริฐ	หอมดี	รองเลขาธิการ กศน.
5. นางตรีนุช	สุขสุเดช	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
6. นายวิเชียรโชติ	โสอุบล	ผู้อำนวยการ สถาบัน กศน.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
7. นายทรงเดช	โคตรสิน	รองผู้อำนวยการ สถาบัน กศน.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้สรุปเนื้อหา

1. นางบัวบาน	ประวิเศษ	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. นางฐปนา	อินทร์มา	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
3. นายสันทัต	คำมันตรี	ครู ศรช. กศน.อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
4. นางอรัญญา	บัวงาม	ข้าราชการบำนาญ

ผู้ตรวจและบรรณาธิการ

1. นางบัวบาน	ประวิเศษ	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. นางฐปนา	อินทร์มา	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
3. นายสันทัต	คำมันตรี	ครู ศรช. กศน.อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
4. นางอรัญญา	บัวงาม	ข้าราชการบำนาญ

ผู้ออกแบบปก

นายศุภโชค ศรีรัตนศิลป์	กลุ่มพัฒนาการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย |
|------------------------|---|

ออกแบบปก : ศุภโชค ศิริรัตนศิลป์